

ΜΟΥΣΙΚΟΣ

ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤ' ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΑΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ, ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ, ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ,
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ, ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΔΗ ΑΣΜΑΤΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΤΔΗΣ

ΠΡΩΗΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'. ΜΕΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ — Ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριωτάτου. — Ἡ θεωρία τῶν τενιαίων διαστημάτων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς (Θ. Θωΐδου). — Ἡ καθ' ἡμᾶς Ἑκκλ. Μουσικὴ κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν τετραφώνον, (Τριανταφύλ. Γεωργιάδου). Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει (Θ. Θωΐδου). — Τὰ σχολικὰ ἡμῶν ᾄσματα. **ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ**. — Ἰδρυαὶς Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς. — Συναυλία Βυζαντινῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς ἐν τῷ Ἑθνικῷ Θεάτρῳ. — Ἐξετάσεις τῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ Ἀθηνῶν Ἑκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς. — Διάλεξις ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν περὶ τῶν διαστημάτων τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Μαλτέζου. — Συγκέντρωσις ἱεροφαιτῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. — Ἰδρυαὶς Μουσικοῦ Συλλόγου.

Β'. ΜΕΡΟΣ ΑΣΜΑΤΙΚΟΝ

ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ (Οἶκ Θ. Θωΐδου). — Δύναμις τοῦ Σταυροῦ καὶ «Ἀξίον ἔστιν» (Γ. Ραιδεστηνοῦ) ἀνέκδοτα. — Σχολικὰ ᾄσματα (Θ. Θωΐδου). Δημῶδη ᾄσματα Πελοποννήσου ἀνέκδοτα (Σιμ. Καρᾶ).

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΑΔΕΛ. ΓΕΡΑΡΔΩΝ ΝΟΤΑΡΑ 17

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΙΜΕΝΟΝ ΕΞ 24-32 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΤΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ 13 $\frac{Z}{2}$

ΕΙΣ ΑΘΗΝΑΣ

Συνδρομή ἑτησία ἀπαραιτήτως προπληρωτέα.

Διὰ 12 τεύχη:

Ἑσωτερικοῦ δραχμαὶ 100- Ἑξωτερικοῦ σελλί-
νια 15 ἢ δολλάρια 4. Διὰ τοὺς ἐν Κων-
σταντινουπόλει γρόσια 350.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους, προπληρώ-
νται ἀπέναντι ἀποδείξεως, φερούσης τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τὴν
σφραγίδα τοῦ Περιοδικοῦ. Τὸ τίμημα τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις
καὶ τῷ ἑξωτερικῷ συνδρομητῶν ἀποστέλλεται διὰ ταχυδρομικῆς ἢ τραπεζικῆς
ἐπιταγῆς πρὸς τὸν Διευθυντὴν (Νέα Φιλαδέλφεια, 13 $\frac{Z}{2}$ Ἀθῆναι).

2

Τὰ πρὸς δημοσίευσιν ἀποστελλόμενα χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

**ΜΕΤ' ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΔΙΣΜΑΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚῃ, ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚῃ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ, ΣΧΟΛΙΚΑ, ΚΑΙ ΔΗΜΩΔΗ ΔΙΣΜΑΤΑ.**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΪΔΗΣ

Πρώην καθηγητῆς τῆς θεωρίας τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΙΣ ΗΜΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ

Τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἐνῶ καθ' ὅλας τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας τὰς προόδους τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν καὶ σχεδὸν οὐδόλως ὑπολείπεται ἐκείνων, δυστυχῶς μόνον περὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς δὲν πράττει τὸ αὐτό. Καὶ ἐκεῖνα μὲν καλλιεργήσαντα τὴν ἑαυτῶν μουσικὴν, ἀνέπτυξαν καὶ προήγαγον αὐτὴν εἰς βαθμὸν μέγιστον, ἐνῶ ἡμεῖς οὐδεμίαν λαβόντες πρόνοιαν περὶ τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, τῆς κληροδοτηθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν κλεινῶν ἡμῶν προγόνων καὶ ἐχούσης λόγῳ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ κάλλους αὐτῆς οὐ σμικρὰν, ἂν μὴ ἀνεκτίμητον, ἀξίαν, ἀφήκαμεν αὐτήν, ὥς ἐκ τῆς ἀσυγγνώστου ὀλιγορίας τῶν ἐκάστοτε ἀρμοδίων, ἀκαλλιέργητον καὶ παρημελημένην καὶ ὥς ἐκ τούτου κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ.

Ἐκ νεότητος ἡμῶν περὶ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ἀσχολούμενοι καὶ κολοσσιαίαν καὶ ποικίλην παρασκευάσαντες μουσικὴν ἐργασίαν καὶ ἰδίως μουσικοεπιστημονικὴν, ἧς γνῶσιν ἔχει ἤδη σύμπερς ὁ μουσικὸς κόσμος ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ περιοδικῷ «Μουσικὰ Χρονικά» ἐκάστοτε δημοσιευομένων περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς διαιρέσεως τῶν διαφόρων τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς κλιμάκων πραγματειῶν καὶ τῶν παρατιθεμένων ἐπιστημονικῶν διαγραμμάτων ἡμῶν, τῶν μετὰ μεγίστου καὶ εἰλικρινοῦς ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τε τοῦ ἡμετέρου καὶ ξένου μουσικοῦ καὶ διανοουμένου κό-

σμου παρακολουθουμένων, βλέποντες δὲ μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους τόν, ὡς εἴρηται, κίνδυνον, τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν ἡμετέραν μουσικὴν, τὴν οὖσαν ἐν τῶν πολυτιμοτάτων κειμηλίων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ τῶν τρανωτάτων τεκμηρίων τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καταγωγῆς ὑμῶν, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ συντελέσωμεν, τὸ γ' ἐφ' ἡμῖν, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν καλλιέργειαν, προαγωγὴν, ἀνύψωσιν καὶ διάδοσιν τῆς προγονικῆς ἡμῶν ταύτης κληρονομίας, φρονοῦντες δὲ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, ἐλλείψει παρ' ἡμῖν ἄλλου τινος μέσου (Μουσικῆς Σχολῆς ἢ Μουσικοῦ Συλλόγου), δι' ἐκδόσεως μουσικοῦ Περιοδικοῦ, προέβημεν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Μουσικὸς Κόσμος**» παρόντος μουσικοφιλολογικοεπιστημονικοῦ Περιοδικοῦ.

Ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» περιέχων πλουσίαν, σοβαρὰν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπιστημονικὴν ὕλην, διανοίγουσαν πάντοτε νέους μουσικοὺς ὀρίζοντας πρὸς ἀκριβεστέραν ἔρευναν καὶ σπουδὴν τῶν ἀνεξερευνήτων ἔτι πολλαπλῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς κεφαλαίων, καὶ συντελοῦσαν εἰς τὴν λύσιν πάντων εἰσέτι τῶν ἀλύτων ζητημάτων αὐτῆς, προώριται νὰ παράσχῃ ἐπὶ μέρους τὰς κατωτέρω ὑπηρεσίας:

α') Θὰ ἱκανοποιήσῃ πληρέστατα πάντας τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἀναμένοντας τὴν λύσιν τοῦ μέχρι τοῦδε ἀλύτου ζητήματος τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἱερᾶς τε καὶ δημώδους, καθόσον ὁ «Μουσικὸς Κόσμος», ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις θ' ἀσχοληθῇ καὶ περὶ τὸ σπουδαιότατον καὶ ζωτικώτατον τοῦτο ζήτημα, θὰ προσφέρῃ αὐτοῖς αὐτὸ καθ' ὅλα λελυμένον συμφῶς ὡς πρὸς τὴν φωνητικὴν παράδοσιν καὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας.

β') Διὰ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τῶν τονιαίων διαστημάτων, ἅπερ εἰσὶν, ὡς γνωστόν, ἡ βάσις καὶ τὸ πραγματικὸν θεμέλιον τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, θὰ ἐξυπηρετηθῶσι καὶ οἱ ὀργανοποιοί, οἵτινες ἔχοντες καθωρισμένα καὶ πρόχειρα τὰ ἐπὶ τῆς χορδῆς μήκη τῶν τονιαίων διαστημάτων ὅλων τῶν κλιμάκων τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, θὰ δύνανται νὰ κατασκευάζωσι καὶ ὄργανα τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς τέλεια, ἔγχορδά τε καὶ πνευστὰ ἐν εἴδει ἀρμονίου (orgue).

γ') Ἐκαστος μουσικὸς ἢ μουσικοδιδάσκαλος ἢ ἱεροψάλτης θὰ δύναται νὰ κατασκευάζῃ **φθογγόμετρον** καθ' ὅλα τέλειον, ὅπερ ὡς ἀποδίδον μετ' ἀκριβείας ἅπαντα τὰ μουσικὰ διαστήματα, καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα, τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, θὰ ᾔηνε αὐτῷ τε καὶ ἐν ταῖς μουσικαῖς σχολαῖς ἀναγκαϊότατον πρὸς ὀρθὴν ἀπαγγελίαν τῶν διαφόρων μουσικῶν διαστημάτων.

δ') Θὰ ἐξυπερετήσῃ τοὺς διδασκάλους τῆς ᾠδικῆς, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ προσφέρῃ πάντοτε σχολικὰ ἄσματα συντεθειμένα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν με-

λῶν τῶν δημωδῶν ᾠσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς ἅπαντας τοὺς ἤχους καὶ εἰς διαφόρους ἐθνικοὺς ῥυθμούς.

ε') Θὰ παρέχη τοῖς ἱεροψάλταις ἡμῶν διάφορα ἐκλεκτὰ καὶ ἑν-τεχνα ἐκκλησιαστικὰ ᾠσματα κατὰ τὸ ὕφος τῆς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτα καὶ

ς') Θὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν συλλογὴν δημωδῶν ᾠσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, οἵτινες θὰ εὐρίσκωσιν ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ» ἅπαντα τὰ σχήματα τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ῥυθμῶν, χρησιμωτάτων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῶν.

Τὴν ἀσυγκρίτως σπουδαιότεραν καὶ μεγαλειότεραν ὁμως ὑπηρεσίαν θὰ παράσχη ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» εἰς αὐτὴν τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν Μουσικὴν, ἥς τὴν καλλιέργειαν, προαγωγὴν, ἀνύψωσιν, διάσωσιν, καὶ διάδοσιν θὰ ἐπιδιώξῃ.

Ἐπιχειρήσαντες τὴν ἔκδοσιν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, εἴχομεν ὑπ' ὄψει τὸ δυσχερὲς τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐν τούτοις πρὸ τῶν παντοίων δυσχερειῶν δὲν ἀπεδελιάσαμεν, ἀλλὰ μετὰ θάρρους προέβημεν στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς εὐμενείας τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ὑποστηρίξεως.

Τελευτώντες ἐκφράζομεν τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κ. Κ. Χρυσόστομον, εὐαρεστηθέντα νὰ συστήσῃ τὸν «Μουσικὸν Κόσμον» τοῖς εὐλαβεστάτοις ἐφημερίοις, ταῖς ἐντίμοις Ἐπιτροπείαις τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν δι' ἐγκυκλίου ὥραιας, δημοσιευομένης ἐν ἄλλῃ στήλῃ τοῦ παρόντος τεύχους· πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ὑποστηρικτὰς ἡμῶν· πρὸς τοὺς συνεργάτας ἡμῶν· πρὸς τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν καὶ πρὸς πάντας τοὺς διαφοροτρόπως συντελέσαντας εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ παρόντος Περιοδικοῦ συγγράμματος, διαβεβαιοῦντες πάντας ὅτι θὰ προσπαθήσωμεν παντὶ σθένει νὰ φανῶμεν ἀντάξιοι τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν διὰ τῆς κατὰ τὸ δυνατόν πλήρους ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἡμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1929.

† ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ι. ΘΩΪΔΗΣ

πρόφην καθηγητῆς τῆς θεωρίας τῆς ἡμετέρας μουσικῆς ἐν Κων)πόλει.

Η ΥΠΕΡ ΤΟΥ «ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ἡ ἐν τῷ προλόγῳ ἡμῶν ἀναφερομένη ἐγκύκλιος τοῦ Μακαριω-
τάτου ἔχει ὡς ἐξῆς :

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΙΘ. Πρωτ. 2150
Δεικπ. 1771

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ἰουλίου 1929

**Πρὸς τοὺς εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους, τὰς ἐνοριακὰς Ἐπιτροπείας
καὶ τοὺς μουσικολογιωτάτους Ἱεροψάλτας τῶν Ἱερῶν Ναῶν
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.**

Ὁ περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὴν γυμναστικὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὸν τί-
μου μουσικὴν φερεπόντως ἀσχολούμενος αἶδεσ. τὸν «ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ», σκοπὸν

Η Α. Θ. ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Κ.Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Οἰκονόμος Θεόδωρος Θωϊδης, ἀποφασί-
σας νὰ προβῇ εἰς ἔκδοσιν μουσικοφύλο-
αὐτοῦ προτίθεται τὴν ἐπιστημονικὴν καλ-
λιέργειαν. ἀνύψωσιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐκ-

κλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ τὴν ἀκριβεστέραν ἔρευναν καὶ σπουδὴν τῶν ἀνεξερευνήτων ἐπὶ πολλαπλῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς κεφαλαίων.

Προειμένον ὅθεν περὶ συγγράμματος περιοδικῷ τοιαύτης σπουδαιότητος ὑπηρεσίαν μέλλοντος νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἑθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν, συνιστῶμεν πᾶσιν ὑμῖν τοῦτο καὶ προτροπέμεθα πατρι-

κῶς, ὅπως παράσχητε τὴν ὑμετέραν ὑποστήριξιν εἰς τὸν φιλόπονον ἐκδότην τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ αὐτοῦ καὶ συντελοῦντες οὕτως εἰς εὐόδωσιν τοῦ διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐπιδικωμένου σκοποῦ.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον

ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

+ Ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος

ΓΝΩΜΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

«Ὁ ἄνθρωπος ὁ μὴ ἔχων μουσικὴν καὶ μὴ συγκινοῦμενος ὑπὸ τῆς ἁρμονίας τῶν ἡδέων ἤχων, ἐπλάσθη διὰ προδοσίαν καὶ δόλον· αἱ αἰσθήσεις τοῦ πνεύματος αὐτοῦ

εἰσι ζοφώδεις ὡς νύξ, πᾶν δὲ φίλτρον αὐτοῦ μέλαν ὡς ἔρεβος».

(ΣΑΙΕΠΗΡ)

Ὅσον τὸ Περιεχόμενον τοιαύτου
τὸ Σητάμενον

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΘΩΪΔΟΥ

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΤΟΝΙΑΙΩΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΗΜΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕ ΚΑΙ ΔΗΜΩΔΟΥΣ (*)

Αναμφισβήτητον τυγχάνει ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μελωδία διετηρήθη μέχρι σήμερον κυρίως διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως καὶ ὅτι, ἵνα προφυλαχθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ αὕτη ἀπὸ πάσης ἐν τῷ μέλλοντι ἀλλοιώσεως καὶ ἀπωλείας, οὐκ ὀλίγον ἐμόχθησαν οἱ μουσικοδιδάσκαλοι ἡμῶν ἀπὸ ἐνὸς ἤδη αἰῶνος, πρωτοβουλία καὶ κελύσει τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πρὸς καθορισμὸν τῶν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς τονιαίων διαστημάτων, ἀπερ εἰσὶν, ὡς γνωστὸν, ἡ βάσις καὶ τὸ πραγματικὸν αὐτῆς θεμέλιον.

Τὴν πρώτην πρὸς τοῦτο προσπάθειαν κατέβαλε τῷ 1818 ὁ Χρύσανθος, ὁ εἷτα Μητροπολίτης Προύσης, εἰς ἐκ τῶν τριῶν μουσικοδιδασκάλων, τῶν ἐπινοησάντων τὴν σήμερον ἐν χρήσει ἀναλελυμένην γραφὴν, τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ὅστις ἐργασθεὶς κατ' ἐντολὴν τοῦ Οἴκου. Πατριαρχείου μετὰ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ Γρηγορίου καὶ Χουρμουζίου, κατήρτισε τὸ σύστημα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐδημοσίευσεν διὰ τοῦ Μεγάλου Θεωρητικοῦ, ἐκδοθέντος ἐν Τεργέστη τῷ 1832. Τῷ δὲ 1881 Ἐπιτροπὴ ἑξαμελὴς, διορισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' καὶ ἀποτελουμένη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀφθονίδου, Γεωργίου Βιολάκη, πρωτοψάλτου, Εὐστρατίου Γ. Παπαδοπούλου, Ἰωάσαφ μοναχοῦ, Παναγιώτου Γ. Κηλτζανίδου καὶ τοῦ καθηγητοῦ Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἀπεπεράτωσεν ἔργον ἐκτενές, ἀναπτύσσον τὴν θεωρίαν τῆς Βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὅπερ ἐξεδόθη τῷ 1885. Ἐκ δὲ τῶν συγ-

χρόνων μουσικοδιδασκάλων ὁ μόνος, ὅστις ἐπεχείρησε νὰ καθορίσῃ τὰ τονιαία διαστήματα τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς διὰ τῶν ἐπὶ τῆς χορδῆς ἀριθμητικῶν λόγων ἐστὶν ὁ ἀείμνηστος Νηλεὺς Α. Καμαράδος (*), ὅστις θὰ ἔλυνεν ἴσως τὸ ζωτικώτατον, ἀλλ' ἄλυστον ἀτυχῶς ζήτημα τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἀν τοῦτο, ἀπαιτοῦν γνώσεις φυσικομαθηματικὰς καὶ μόρφωσιν, δὲν ἦτο ἀνώτερον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, γνωρίζοντος δυστυχῶς ἀπλὴν μόνον γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, διὸ ἠναγκάζετο ν' ἀσχολῆται καθ' ἐκάστην ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας ποιῶν καταμετρήσεις ἐπὶ τοῦ φθογομέτρου αὐτοῦ διὰ τοῦ διαβήτου πρὸς καθορισμὸν τῶν τονιαίων διαστημάτων ἡμῶν, ἀντὶ νὰ κατορθοῖ τοῦτο σχεδὸν ἀκόπως διὰ τῆς ἀριθμητικῆς, ἣν ἠγνοεῖ. Ὡς ἐκ τούτου δέ, καίτοι ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὄλην, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, εἰργάσθη οὕτω φερεπόντως, διατονικῶν τινῶν μόνον κλιμάκων τὰ τονιαία διαστήματα ἠδυνήθη νὰ καθορίσῃ εἰς τοσοῦτον μακρὸν χρόνον, ἐνῷ διὰ τῆς ἀριθμητικῆς θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἐντὸς ἐλαχίστου σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος. Διὸ καὶ ἀποθνήσκων οὐδεμίαν ἀξίας λόγου ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἀφῆκεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ, ἐξαίρεσει μόνον τῆς μετὰ τοῦ μακαρίτου Γ. Παχτίκου ἀξιολογωτάτης συζητήσεως αὐτοῦ : « Περὶ ὑπάρχουσας ἢ μὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μουσικῇ τοῦ φυσικοῦ μερίζοντος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνο », τῆς γενομένης τῷ 1899 καὶ 1900, ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τοῦ ἐν Κωνσταντι-

(*) Ἡ ἄνω ἐγγράφου ἡμῶν ἀδείας ἀναδημοσίευσιν ἢ εἰς ἑτέραν γλῶσσαν μετάφρασις τῆς παρούσης θεωρίας, ὡς καὶ τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπιστημονικῶν διαγραμματικῶν ἀπαγορεύεται διαρρήδην.

+ Οἰκονόμος Θεόδωρος Ι. ΘωΪδης

(*) Ὁ Νηλεὺς Καμαράδος, οὗτινος τὴν τε βιογραφίαν καὶ φωτογραφίαν θέλομεν δημοσίευσιν λίαν προσεχῶς ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ», ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1849 καὶ ἀπεβίωσεν ἐν Μεγάλῳ Ρεθύματι τοῦ Βοσπόρου τῇ 24 Ἰουνίου τοῦ 1922.

νοπόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου καὶ καταχωρηθείσης ἐν τοῖς πρακτικοῖς τοῦ αὐτοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, τοῖς δημοσιευθεῖσιν ἐν τῷ Β' τεύχει τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Σωματείου τούτου (σελ. 11). Ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδένα συγγενῇ ἢ φίλον ἢ μαθητὴν αὐτοῦ ἀφῆκε θεωρητικὴν ἐργασίαν ὁ ἀείμνηστος ὥς μὴ ἔχων τοιαύτην. Φοβούμενος δὲ σφετερισμὸν καὶ ἀρνούμενος ὥς ἐκ τούτου νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ υἱόν, τὸν μακαρίτην Βασίλειον, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς τὰς περὶ τῆς ἡμετέρας μουσικῆς θεωρητικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ὡς ἀπέκτιψε παρὰ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ Π. Γ. Κηλεζανίδου, ἀσφαλῶς ἤθελον ἀπολεσθῇ αὐταί. Εὐτυχῶς διὰ τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ὅτι ἐπισκεπτόμενοι ἐνίστε τὸν μακαρίτην, πάσχοντα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος καὶ οἰκουροῦντα, τακτικῶς δέ, ὅταν συνειργαζόμεθα μετ' αὐτοῦ τῷ 1918 πρὸς ἐξέλεγχξιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ μουσικὴ κλίμαξ» πονήματος τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἀρχιμανδρίτου (νῦν Ἐπισκόπου Λευκῆς) κ. Παγκρατίου Βατοπαϊδίου, ὡς διορισθέντες ἀμφότεροι ὑπὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου μέλη τῆς ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς καὶ παρακολουθοῦντες μετὰ προσοχῆς τὰς ὡς ἐποίει καταμετρήσεις, ἀντελήφθημεν ἐκεῖνο, ὅπερ διὰ τῶν καταμετρήσεων ἐπεζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἀείμνηστος ἡμῶν φίλος Νηλεὺς Α. Καμαράδος.

Καίτοι ὅμως τοσαύτη, ὡς εἴρηται, προσπάθεια κατεβλήθη ὑπὸ τῶν ειδικῶν πρὸς καθορισμὸν τῶν τονιαίων διαστημάτων τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς, ἐν τούτοις τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα δὲν ἔπαυσε νὰ θεωρῆται ἄλυτον μέχρι σήμερον.

Τὴν μὴ λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου μετὰ λύπης βλέποντες, ἀπεφασίσαμεν ν' ἀσχοληθῶμεν περὶ αὐτὸ καὶ δι' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας τῶν ἀνωτέρω διαληφθέντων μουσικοδιδασκάλων ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐργασθέντες καὶ καθορίσαντες συμφώνως πρὸς τὴν φυσικὴν ἀπόδοσιν καὶ τὰς φυσικομαθηματικὰς ἐπιστήμας τὰ τονιαία διαστήματα τῶν κλιμάκων τῶν τριῶν γενῶν, τῶν χροῶν καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἐχόντων μικρότερα τοῦ ἡμιτονίου διαστήματα ὑφέσεων καὶ διέσε-

ων ἢ ἔλξεων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, παρεσκευάσαμεν ἐργασίαν ὀγκώδη καὶ λεπτομερῇ μετὰ πολλῶν διαγραμμάτων καὶ ἐρμηνευτικῶν ὑποσημειώσεων, δημοσιευομένην ἐν τῷ «Μουσικῷ Κόσμῳ» τμηματικῶς ἀπὸ τοῦ ἀνὰ χεῖρας τεύχους. Περὶ δὲ τῆς ἀξίας αὐτῆς τὸν λόγον ἔχουσι μὲν οἱ φυσικομαθηματικοὶ καὶ οἱ ἐπιστήμονες μουσικοί.

Ἐπειδὴ ἡ παρούσα ἡμῶν ἐργασία ἔχει μεγίστην σχέσιν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἐπειδὴ συγγράφοντες αὐτὴν εἰχόμεν ὑπ' ὄψει καὶ τὴν θεωρίαν ταύτην ὡς διεσώθη μέχρις ἡμῶν αὕτη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀρμονικῶν συγγραφέων, συντελέσασαν μεγάλως εἰς τὸν σκοπὸν ἡμῶν, οὐκ ἄσκοτον κρίνομεν, ὅπως, πρὶν ἢ εἰσελθόμεν εἰς τὸ κυρίως ἡμῶν θέμα, εἰπωμέν τινα ἐν δυνατῇ συντομίᾳ περὶ τῆς θεωρίας ταύτης. Καὶ ἡ θεωρία τῆς μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τυγχάνει πόνημα ἡμέτερον. Συνεγράφη δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων μουσικῶν συγγραφέων μετὰ πολλῶν διαγραμμάτων καὶ ὑποσημειώσεων.

Ἡ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐνῷ τὴν μουσικὴν αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ τεχνικὸν αὐτῆς μέρος, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἀκόμη χρόνων ἀνέπτυξαν καὶ διευόρφωσαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τελειότητος, ὥστε κατώρθωσαν ν' ἀναδείξωσιν Ὀρφεῖς καὶ Ἀρίωνας, Τερπάνδρους, Λίνους καὶ Ἀμφίονας, οἵτινες, ὡς ἡ μυθολογία ἀναφέρει, εἶχον τὴν δύναμιν νὰ συγκινῶσι διὰ τῶν τόνων τῆς λύρας αὐτῶν οὐ μόνον ἔμψυχα, ἀλλὰ καὶ ἄψυχα ὄντα, τὸ ἐπιστημονικὸν ἢ θεωρητικὸν μέρος ἀρχίζουσι νὰ καλλιεργῶσι μόλις περὶ τὰ 520 πρ. Χρ. ὅτε ἔζη ὁ διάσημος φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Πυθαγόρας (*),

(*) Ὁ Πυθαγόρας ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ καὶ ἦτο υἱὸς Μησάρχου δακτυλιολόφου. Ἐδιδάχθη δὲ τὰ πρῶτα γράμματα ὑπὸ τοῦ Φερικύδου καὶ Ἐρμαδάμα. Ἀπελθὼν δὲ εἰς Αἴγυπτον ἐδιδάχθη τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων, προσέτι δὲ καὶ τὴν Ἀστρονομίαν, Γεωμετρίαν καὶ Θεολογίαν. Αἰχμαλωτισθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ

ὅστις πρῶτος ἐξήτασε καὶ καθώρισεν ἐπὶ τῆς χορδῆς τὰ μήκη καὶ τοὺς ἀριθμητικούς λόγους τῶν τονιαίων διαστημάτων καὶ τῶν συμφωνιῶν, ἐξ ὧν προήλθεν ὁ τόνος, ὃν καὶ μόνον εἶχον οἱ ἀρχαῖοι. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐδόθη ἐκ συμπτώσεως ἀφοριμῇ τῷ Πυθαγόρᾳ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τοῦτο ὡς ἱστοροῦσι τοῦτο Νικόμαχος ὁ Γερασσηνὸς καὶ Γαυδέντιος ὁ φιλόσοφος : (*) "Ὅτε ποτὲ

διενοεῖτο ὁ Πυθαγόρας πῶς ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ τρόπος τις ἢ μέσον ἢ ὄργανόν τι, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου νὰ καθορισθῇ δι' ἀριθμῶν τὰ μήκη τῶν τονιαίων διαστημάτων, ἔτυχε νὰ διαβαίνειν ἡμέραν τινὰ πρὸ χαλκείου τινός, ἐν τῷ ὁποίῳ ἤκουσε τὰς σφύρας ἀποδιδούσας ἄλλας μὲν τὴν διαπασῶν, ἄλλας τὴν διαπέντε καὶ ἄλλας τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Παρευνθὺς δὲ

Κυβύσου, μετεφέρθη εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν σοφίαν τῶν Βαβυλωνίων. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Σάμον ἤρξατο νὰ διδάσκη, ἀλλὰ μὴ εὐδοκμήσας, ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ περιεβλὼν τοὺς πλέον διασημοὺς τόπους καὶ ναοὺς τῆς Ἑλλάδος, ἐν τέλει κατήντησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἰδρυσεν ἐν Κορθῶνι σχολήν, ἐν ᾗ ἐδίδασκεν ἴδιον φιλοσοφικὸν σύστημα. Μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἔζη ὥς εἰς κοινόδιον, οἱ δὲ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐδέχοντο ὡς χρησμούς λέγοντες : «Αὐτὸς ἔφα». Ἐζήσε δὲ κατὰ τινὰς 99 ἔτη.

(*) Ἐνταῦθα παρατίθεμεν τὰ κείμενα τοῦ τε Γαυδεντίου καὶ τοῦ Νικομάχου ἔχοντα ὧδε :

Α'. τοῦ ΓΑΥΔΕΝΤΙΟΥ.

Ὁ Γαυδέντιος προτάσσει τῆς διηγέσεως αὐτοῦ πρῶτον τὸν περὶ συμφωνιῶν κανόνα τοῦ Πυθαγόρου, ἔχοντα ὡς ἐξῆς :

Τόγοι εἰσὶν ἐν ἀριθμοῖς εὐρημένοι τῶν συμφωνιῶν καὶ δοκιμασθέντες ἀκριβῶς πάντα τρόπον τῆς μὲν διατεσσάρων, ἐπίτριτος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 18. Τῆς δὲ διαπέντε ἡμιόλιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 16. Τῆς δὲ διαπασῶν διπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 12. Τῆς δὲ διαπασῶντε ἅμα καὶ διατεσσάρων διπλάσιεπιδύμοιρος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 9. Καὶ πάλιν τῆς μὲν διαπασῶντε ἅμα καὶ διαπέντε τριπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 8. Τῆς δὲ δις διαπασῶν τετράπλάσιος, ὃν ἔχει τὰ 24 πρὸς τὰ 6». Καὶ εἰτα ἐπάγεται :

«Τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς τούτων εὐρέσεως Πυθαγόραν ἱστοροῦσι λαβεῖν ἀπὸ τύχης παρίοντα χαλκεῖον τοὺς ἐπὶ τὸν ἄκμονα κτύπους τῶν ραιστήρων αἰσθόμενον διαφώνους τε καὶ συμφώνους. Εἰσελθὼν γὰρ εὐθὺς τὴν αἰτίαν τῆς τε διαφορᾶς τῶν κτύπων καὶ τῆς συμφωνίας ἤρευνά καὶ ταύτην εὗρίσκει σταθμῶν διαφῶν ἰδὼν τὰς σφύρας, τοὺς δὲ ἐν τοῖς σταθμοῖς λόγους τῶν μεγεθῶν αἰτίους τῆς τε διαφορᾶς καὶ συμφωνίας τῶν ψόφων, τὰς μὲν γὰρ ἐπιτίτον ἐν τοῖς σταθμοῖς ἐχούσας λόγον τοῖς ψόφοις διὰ τεσσάρων εὗρίσκει συμφωνοῦσας, τὰς δὲ τὸν ἡμιθῶν σταθμὸν ἔχουσας ἐν τῷ κτύπῳ καταλαμβάνει τὴν διαπέντε συμφωνίαν ἀποτελεῖν, τὰς δὲ διπλάσιαι τῷ σταθμῷ διαπασῶν συμφωνεῖν ἐν τοῖς ἡχοῖς αἰσθάνεται.

Ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν συμφωνῶν ὁμολογίας πρὸς τοὺς ἀριθμοὺς ποιησάμενος, μεταφέρει τὴν ἔρευναν ἐπὶ τρόπον ἕτερον, δύο γὰρ ἐξάψας χορδὰς ἴσας τε καὶ ὁμοίας καὶ τῆς

αὐτῆς ἐργασίας, τῆς μὲν ἑξαπτά βάρος μερῶν τριῶν, τῆς δὲ ἑτέρας μερῶν τεσσάρων καὶ κρούσας ἑκατέραν, εὗρίσκει συμφώνους κατὰ τὴν διατεσσάρων λεγομένην συμφωνίαν. Πάλιν δὲ ἑκατέρας ἐξάψας ἡμιόλια βάρη καὶ κρούσας, εὗρίσκει συμφωνοῦσας αὐτὰς ἀλλήλαις κατὰ τὴν διαπέντε συμφωνίαν. Διπλασίονα δὲ ἐπειδὴ τὰ βάρη καθήψε, κατὰ διαπασῶν εὗρε συμφωνοῦσας τὰς χορδὰς. Τριπλασίονα δὲ ποιήσας, τὸ διαπασῶν τε ἅμα καὶ διαπέντε σύμφωνον θεωρεῖ καὶ τὰ ἐξῆς ὁμοίως.

»Ἀλλ' οὐδὲ τῇ πείρᾳ τούτων ἀρκεσθεῖς μόνω, θαυμάζει τροπὸν ἄλλον τὴν μέθοδον χορδῶν γὰρ τείνας ἐπὶ $\alpha \nu \delta \nu \sigma$ τινός καὶ τὸν κανόνα διελὼν εἰς μέρη 12, πρῶτον μὲν πᾶσαν κρούσας, εἰτα τὸ ἡμισυ αὐτῆς τὸ τῶν ἐξ μερῶν, σύμφωνον εὗρίσκει τὴν πᾶσαν τῷ ἡμίσει κατὰ διαπασῶν ὅπερ καὶ ἐν ταῖς πρῶταις μεθόδοις ἐν διπλασίονι λόγῳ καταλαμβάνειν. Ἐπειτα πᾶσαν καὶ τὰ τρία μέρη τῆς πάσης κρούσας, τὸ διατεσσάρων εἴωρα σύμφωνον. Πᾶσαν δὲ καὶ τὰ δύο μέρη τῆς πάσης κτυπήσας, τὴν διαπέντεσυμφωνίαν εὗρίσκει, καὶ τὰς ἄλλας ὁμοίως. Ἐπειτα δὲ καὶ ἄλλως πολυτρόπως ταῦτα θαυμάσας, εὗρίσκει τοὺς αὐτοὺς τῶν συμφωνιῶν λόγους ἐν ἀριθμοῖς εἶναι τοῖς εὐρημένοις.

»Συμβαίνει δ' ἐκ τῶν εἰρημένων τὸ $\tau \alpha \nu \alpha \iota \omega \nu$ διὰ $\sigma \tau \eta \mu \alpha$ λόγον ἔχειν τὸν ἐπὶ γὰρ $\delta \sigma \sigma \nu$ εἰ γὰρ ἔστιν ὁ τόνος ὃ διαφέρει τοῦ διαπέντε τὸ διατεσσάρων σύμφωνον, ὑποκείσθω τὸ μὲν διατεσσάρων ἀριθμὸν 6 καὶ 8, τὸ δὲ διαπέντε ἀριθμὸν 6 καὶ 9. Ἡ μὲν οὖν ὑπεροχὴ τοῦ ἡμιολίου λόγου πρὸς τὸν ἐπιτίτον λόγος ἔστιν, ὃν ἔχει τὰ 8 πρὸς τὰ 9. Ἔστι δὲ καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ διατεσσάρων πρὸς τὸ διαπέντε $\tau \nu \sigma$. Λόγον ἄρα ἔξει ὁ τόνος, ὃν τὰ 8 πρὸς τὰ 9». (Γαυδεντίου Εἰσαγωγή σελ. 43—45. § 10, 11, 12).

Β'. ΤΟΥ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ.

Ὁ δὲ Νικόμαχος λέγει :

«Πῶς οἱ ἀριθμητικοὶ τῶν φθόγγων λόγοι εὐρέθησαν.

»Τὴν δὲ κατ' ἀριθμὸν ποσότητα ταύτην ἢ τε διατεσσάρων χορδῶν ἀπόστασις, ἢ τε διαπέντε καὶ ἡ κατ' ἀμφοτέρων σύνοδος διαπασῶν λεγομένη καὶ ὁ προσκειμένος μεταξὺ τῶν δύο τετραχορδῶν τόνος πρῶτον τινὶ τοιοῦτῳ ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρα καταλήφθῃντι ἔχειν ἐβεβαιώτα. Ἐν φροντίδι ποτὲ καὶ διαλογισμῷ συνταγμένῳ ὑπάρχων, εἰ ἄρα δύναται τῇ ἀκοῇ βοήθειάν τιναν ὀργανικὴν ἐπινοῆσαι, παρίαν

ἐπιβλὼν μετὰ χαρᾶς εἰς τὸ χαλκεῖον καὶ ἑκτάσας, εὗρεν ὅτι ἡ διαφορά τοῦ ἤχου τῆς σφυρῶν, προσήρχετο ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν βάσεων αὐτῶν. Ἐντεῦθεν λαβὼν ἀπορρίμνην, ἵνα κάλλιον ἐπιτίχη τοῦ ποθομένου, προβαίνει εἰς διάφορα πειράματα. Λαμβάνει δηλαδὴ χορδὰς κατεσκευασμένας ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης καὶ ἔχουσας τὴν αὐτὴν διάμετρον καὶ τὸ αὐτὸ μήκος καὶ ἀναρτᾷ ἐκ μὲν τῆς μιᾶς βάρος, συγκείμενον ἐκ μερῶν τριῶν, ἐκ δὲ τῆς ἐτέρας ἐκ μερῶν τεσσάρων, καὶ κρούσας ἑκατέρωθεν εὗρισκει αὐτὰς συμφώνους κατὰ τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Πάλιν ἔξ ἑκατέρας ἀναρτήσας βάρεν ἡμιόλια (=2)3 καὶ κρούσας, εὗρισκει συμφωνοῦσας αὐτὰς

καὶ ἀπαραλόγιστον, ὅταν ἡ μὲν ὄψις διὰ τοῦ διαβήτου καὶ διὰ τοῦ κανόνος ἢ καὶ διὰ τῆς διόπτρας ἔχει, ἡ δ' ἀφ' ἡ διὰ τοῦ ζυγοῦ ἢ διὰ τῆς τῶν μέτρων ἐπινοίας, παρὰ τι χαλκοτυπίων περιπατῶν ἐκ τινος δαιμονίου συντυχίαι, ἐπ' ἡκούσε ραιστήρων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι ραιόντων καὶ τοὺς ἤχους παρὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους συμφωνοτάτους ἀποδιδόντων πλὴν μιᾶς συζυγίας· ἐπεγίνωκε δ' ἐν αὐτοῖς τὴν διαπασῶν καὶ τὴν διαπέντε καὶ τὴν διατεσσάρων συνῶδιον τὴν δὲ μεταξύτητα τῆς τε διατεσσάρων καὶ τῆς διαπέντε ἀσύνφωνον μὲν ἑώρα αὐτὴν καὶ ἑαυτὴν, συμπληρωματικὴν δὲ ἄλλως τῆς ἐν αὐτοῖς μείζονος. Ἄσμενος δὲ ὡς κατὰ θεὸν ἀνυμνεύς αὐτῇ τῆς προθέσεως εἰσέδραμεν εἰς τὸν χαλκεῖον καὶ ποικίλαις πείραις παρὰ τὸν ἐν τοῖς ραιστήρσιν ὄγκον εὗρον τὴν διαφορὰν τοῦ ἤχου, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ραιόντων οὐδὲ παρὰ τὰ σχήματα τῶν συνῶν, οὐδὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐλαυνομένου σιδήρου μεταθέσιν. σχήματα ἀκριβῶς ἐκλαβὼν, καὶ ροπὰς ἰσότητος τῶν ραιστήρων πρὸς ἑαυτὸν ἀπηλλάγη· ἀπὸ τινος δὲ πασσάλου διὰ γῶνων ἐμπετηγὸς τοῖς τοίχοις, ἵνα μὴ κακὸν τούτου διαφορὰς ὑποφαίνεται ἢ ὅπως ὑπονοῇται πασσάλων ἰδιαζόντων παραλλαγῇ, ἀπαρτήσας τέσσαρας χορδὰς ὁμοῦλους καὶ ἰσοκύλους, ἰσοπαγεῖς τε καὶ ἰσοστροφῶς ἐκάστην ἐφ' ἑκάστης ἐξήρησεν, ὁκτὴν προσέθηκεν ἐκ τοῦ κατωθέντος· τὰ δὲ μήκη τῶν χορδῶν μηχανησάμενος ἐκ παντὸς ἰσαίτατα, εἴτα κρούων ἀνὰ δύο ἅμα χορδὰς ἐναλλάξ συμφωνίας εὗρισκε τὰς προλεγείσας, ἄλλην ἢ ἐκ τῆς συζυγίας τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐξαρτήματος τεινομένην πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ μικροτάτου διαπασῶν φεγγαμένην κατελάμβανεν. Ἦν δὲ ἡ μὲν δώδεκάτην ὁκτῶν, ἡ δὲ ἑξ' ἐν διπλάσιον· διὰ τὸν λόγον ἀπέφαινε τὴν διαπασῶν, ὅπερ καὶ αὐτὰ τὰ βάρεν ὑπέφαινε. Τὴν δ' αὖ μεγίστην πρὸς τὴν παρὰ τὴν μικροτάτην (οὖσαν ὁκτῶ ὁκτῶν) διὰ πέντε συμφωνοῦσαν, ἔνθεν ταύτην ἀπέφαινε ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ, ἐν ὅπερ καὶ αἱ ὁκταὶ ὑπάρχον πρὸς ἀλλήλας· πρὸς δὲ τὴν μεθ' ἑαυτὴν μὲν τῷ βάσει, τῶν δὲ λοιπῶν μείζονα, ἐννέα

ἀλλήλαις κατὰ τὴν διαπέντε συμφωνίαν. Εἴτα δὲ ἀναρτήσας πάλιν ἐκ τῆς μιᾶς τῶν χορδῶν βάρος διπλάσιον τοῦ βάρος τῆς ἄλλης χορδῆς, εὗρε συμφωνοῦσας τὰς χορδὰς κατὰ μίαν διαπασῶν. Τριπλασιᾶσας δὲ τὰ βάρεν, εὗρε συμφώνους τὰς χορδὰς κατὰ τὴν διαπασῶν τε καὶ διαπέντε καὶ οὕτω καθεξῆς. Μὴ ἀρεσθεῖς δὲ καὶ εἰς τοῦτο, προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ ἄλλην μέθοδον καταλληλοτέραν, ἣν καὶ δὲν βραδύνει νὰ εὕρῃ. Ἐντείνει λοιπὸν ἐπὶ σανίδος (κανόνος) χορδὴν καὶ διαιρέσας αὐτὴν εἰς δύο ἴσα μέρη, εἴτα δὲ κρούσας πρῶτον ὁλόκληρον τὴν χορδὴν καὶ ὕστερον τὸ ἡμισυ αὐτῆς, εὗρισκει συμφωνοῦσαν ὁλόκληρον τὴν χορδὴν εἰς τὸ ἡμισυ αὐτῆς κατὰ μίαν διαπασῶν. Εἴτα διαιρέσας τὴν ὅλην

σταθμῶν ὑπάρχουσαν, τὴν διατεσσάρων, ἀναλόγως τοῖς βριθεσι· καὶ ταύτην δὴ ἐπιτρίτον ἀντικρυς κατελαμβάνετο, ἡμιολίαν τὴν αὐτὴν φύσει ὑπάρχουσαν τῆς μικροτάτης, (τὰ γὰρ ἐννέα πρὸς τὰ ἑξ οὕτω ἔχει) ὅν περ τρόπον ἢ παρὰ τὴν μικρὰν ἢ ὁκτῶ πρὸς μὲν τὴν τὰ ἑξ ἔχουσαν ἐν ἐπιτρίτῳ ἦν, πρὸς δὲ τὴν τὰ δώδεκα ἐν ἡμιολίῳ. Τὸ ἄρα μεταξύ τῆς διαπέντε καὶ διατεσσάρων, τοῦτέστιν ὃ ὑπερέχει ἡ διαπέντε τῆς διὰ τεσσάρων, ἐβεβαιούτο ἐν ἐπαγδοφῶ λόγῳ ὑπάρχειν, ἐν ὅπερ τὰ ἐννέα πρὸς τὰ ὁκτῶ. Ἐκατέρως τε ἡ διαπασῶν σύστημα ἡλέγχετο τῆς διαπέντε καὶ διατεσσάρων ἐν συναφῇ, ὡς διπλάσιος λόγος, ἡτοι ἡμιολίου τε καὶ ἐπιτρίτου, οἷον δώδεκα, ὁκτῶ, ἑξ, ἢ ἀντιστρόφως τῆς διατεσσάρων καὶ διαπέντε, ὡς τὸ διπλάσιον ἐπιτρίτου τε καὶ ἡμιολίου, οἷον δώδεκα, ἐννέα, ἑξ ἐν τάξει τοιαύτη. Τυλῶσας δὲ καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ἐξαριθμητὰ καὶ βεβαιώσας πρὸς αὐτὰ τὸν τῶν σχέσεων λόγον μετέθηκεν εὐμηχάνως τὴν μὲν τῶν χορδῶν κοινὴν ἀπόδεσιν τὴν ἐκ τοῦ διαγωνίου πασσάλου εἰς τὸν τοῦ ὀργάνου βατήρα, ὃν χορδοτόνον ὠνόμαζε, τὴν δὲ ποσὴν ἐπίτασιν ἀναλόγως τοῖς βάρεσιν εἰς τὴν τῶν κολλάδων ἄνωθεν σύμμετρον περιστροφῇ. Ἐπιβέβαθε τε ταύτῃ χρωμάτων καὶ οἷον ἀνεξάπατήν γνῶμονι εἰς ποικίλα ὄργανα τὴν πείραν λοιπὸν ἐξέτεινε λεχίδων τε κρούσιν καὶ αὐλοῦς καὶ σύριγγας καὶ μονόχορδα καὶ τρίγωνα καὶ τὰ παραπλήσια, καὶ σύμμετρον εὗρισκεν ἐν ἑκάστῳ καὶ ἀπαράλλακτον τὴν δι' ἀριθμοῦ κατάληπτον. Ὀνομάσας δὲ ὑπᾶτην μὲν τὸν τοῦ ἑξ ἀριθμοῦ κοινωνοῦντα φθόγγον, μέστην δὲ τὸν τοῦ ὁκτῶ, ἐπίτρίτον αὐτοῦ τυγχάνοντα, παραμέστην δὲ τὸν τοῦ ἐννέα, τόνῳ τοῦ μέσον ὀξύτερον καὶ δὴ καὶ ἐπόγδοον, νήτην δὲ τὸν τοῦ δώδεκα, καὶ τὰς μεταξύτητας κατὰ τὸ διατονικὸν γένος συναναπληρώσας φθόγγοις ἀναλόγοις οὕτω τὴν ὁκτὰχορδον ἀριθμοῖς συμφώνους ὑπέταξε, διπλασίῳ, ἡμιολίῳ, ἐπιτρίτῳ καὶ τῇ ταύτων διαφορᾷ ἐπογδόῳ. (Νικομάχου ἐγγειρίδιον σελ. 10—13. § στ').

χορδὴν εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη καὶ κρούσας τὰ $\frac{3}{4}$ αὐτῆς, εὐρίσκει τὴν διατεσσάρων συμφωνίαν. Διαιρέσας δὲ τὴν χορδὴν εἰς τρία ἴσα μέρη καὶ κρούσας τὰ $\frac{2}{3}$ αὐτῆς, εὐρίσκει τὴν διापέντε συμφωνίαν. Ἐκ δὲ τῆς ὑπεροχῆς τῆς διαπέντε πρὸς τὴν δια-

τεσσάρων παρήχθη ὁ τόνος ἔχων λόγον ἀριθμητικὸν πρὸς τὸ μήκος τῆς χορδῆς τὸν ἐπὶ γδοον, ὡς 9 πρὸς 8 ἢ 8)9 (παλμ. δονήσεις 9)8).

(Ἔπεται συνέχεια).

+ ΟΙΚΟΝ. Θ. Ι. ΘΩΓΓΑΔΗΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

Η ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΝΑΦΟΡΑΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΝ ΤΕΤΡΑΦΩΝΟΝ

Η Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική.

[Εὐχαρίστας ἀναδημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω λίαν περισπούδαστον πραγματείαν τοῦ διαπρεποῦς μουσικολόγου, φίλου καὶ συνεργάτου ἡμῶν κ. Τριανταφύλλου Γεωργιάδου, πρῶτον πρωτοψάλτου καὶ ἤδη δι-βλιοφύλακος τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως παραλαμβάνοντες αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἐκδιδομένου ἡχοθερησκευτικοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθοδοξία», ἐπι-τούτῳ ἀποσταλέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγρά-φαντος αὐτῇν].

Περὶ ταύτης πολλὰ τὰ ἐπαινετικά ἐ-γράφησαν καὶ ὑπὸ ἡμετέρων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ ὑπὸ Εὐρωπαίων μουσικολόγων τε καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων. Πολλοὶ ἀπε-φρίναντο καὶ ἀπέδειξαν αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς ἀρχαίας τῶν προγόνων ἡμῶν Μουσικῆς καταγομένην, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς κει-μήλιον καὶ κληρονομίαν ἀνεκτίμητον· ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπάρχουσι καὶ ἐχθροὶ αὐτῆς. Καὶ ἂν μὲν ἦσαν Εὐρωπαῖοι, θὰ ἦσαν συγ-γνωστέοι, ὡς τὰ ἑαυτῶν ἀσπαζόμενοι, τούτων φανατικῶς ἀντεχόμενοι καὶ τὰ ξέ-να περιφρονοῦντες· ἀλλὰ τοιούτους σπα-νίως εὐρίσκει τις μεταξὺ τῶν Εὐρωπαίων σοφῶν, ἐπιστημόνων καὶ λοιπῶν. Οἱ πλεί-στοι τῶν κατηγορῶν εἰσὶν ἐκ τῶν σπλάγ-χνων τοῦ ἔθνους, δοκησισοφοί, τῶν ὀθνεί-ων φανατικοὶ ζηλωταί, τῶν δὲ οἰκείων μν-κτηριοῦνται καὶ περιφρονηταί. Μεταξὺ τού-των ὑπάρχουσι δυστυχῶς καὶ ἱεροψάλται, οἵτινες κηρύττουσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν Μουσικὴ εἶναι ξένης καταγωγῆς, ὅτι οὐδαμῶς ἀναπληροῖ τὰς ἀνάγκας τῆς σημερινῆς ἀνεπτυγμένης κοινωνίας, διότι

—λέγει—εἶναι μονότονος, ρινοφάνος, νε-κρά, ἀψυχὸς καὶ ἀηδής, καὶ ὅτι κατ' ἀκο-λουθίαν πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῆς τετραφώνου, εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἣν ἄλλοι πάλιν ἱεροψάλται—ἐπιτήδειοι αὐ-τοί—ἐνηρμονισμένην Βυζαντιακὴν ἢ Ἑλ-ληνικὴν μουσικὴν καλοῦσι σήμερον, οἶο-μενοι ὅτι οὕτω θὰ δυνηθῶσι νὰ ἀποπλανή-σωσι τὸ ὁμόδοξον κοινόν.

Δὲν ἔχομεν κατὰ νοῦν νὰ ἀναιρέσωμεν ἐνταῦθα ἀνθρώπους αὐτοὺς· ἑαυτοὺς πλει-στάκις ἀναιρέσαντας, οὐδὲ νὰ ἀνασκευά-σωμεν νοσηρὰς φαντασίας· ἀποκνήματα· ἀλλὰ θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ καταδείξωμεν τὴν ἀξίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς δι' ὀλίγων χάριν τῶν ἀδῶν, τῶν ἀφελῶς ἀποπλανομένων ὑπὸ τοιούτων δοκησισό-φων, τῶν συρόντων ὀπισθεν αὐτῶν ἀγέ-λην ἀμαθῶν, ἀδῶν καὶ ἀπειρῶν. Θὰ ἐξε-τάσωμεν διήκονότι τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν αὐτὴν κατ' ἑαυτὴν καὶ ἐν συγ-κρίσει πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν· θὰ κατα-δείξωμεν τὴν ποιότητα, τὴν τέχνην, τὰ πλεονεκτήματα αὐτῆς διὰ πραγμάτων καὶ οὐχὶ διὰ κενολογιῶν, ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ὑ-περοχὴν αὐτῆς· θὰ ἀποφύγωμεν δὲ κατὰ δύναμιν νὰ ἐνδιατρίψωμεν πολὺ εἰς τὸ τε-χνικὸν μέρος, ἵνα μὴ καταπονήσωμεν τὸν ἀναγνώστην, τὸν μουσικῶς ἄπειρον.

Κατηγοροῦσι τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς ὡς μονοτόνου, ρινοφάνου καὶ οὐδεμίαν ἐντύ-πωσιν ἐμποιοῦσης τῷ ἀκροαμένῳ, ἥτοι οὐδὲν ἐξεγειροῦσης αἰσθημα καὶ ἐπομέ-

τως οὐδαμῶς ἐπιδρώσης ἐπὶ τῆς ψυχῆς· ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Μουσικὴ εἶναι—λέγουσι—ποικίλη, λαρυγγώδης καὶ θαυμασίως ἐπιδρῶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς διὰ τῆς ἀρμονίας, ἥτοι τῆς συμφωνίας διαφόρων φωνῶν ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ μέλους. Ἐξετάσωμεν τὸ μονότονον· τοῦτο δύναται νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἀντίθετον τοῦ ποικίλου ἐν τῷ μέλει, ἥτοι δηλοῖ μέλος αἰεὶ τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνον. Τοῦτο εἶναι ψευδέστατον· διότι ἡ ἐν τῇ Ἐκκλ. Μουσικῇ ποικιλία τοῦ μέλους εἶναι ἀπερίγραπτος. Ποικίλλεται ἐν αὐτῇ τὸ μέλος πρῶτον διὰ τῶν ἀρχικῶν 8 ἤχων, ὧν ἕκαστος ἀποτελεῖ μέλος διάφορον τοῦ ἑτέρου· διάφορον ἐντύπωσιν, διάφορον ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπίδρασιν, διάφορα διεγείρον αἰσθήματα. Οὕτως ὁ πρῶτος ἤχος ἔχει τὴν ἐντύπωσιν τῆς χαρᾶς, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς μεγαλοπρεπειᾶς· ὁ Δεύτερος τὴν τῆς μελιχρότητος, τῆς συγκινήσεως καὶ τῆς μετανοίας· ὁ Τρίτος τὴν τῆς κοσμιότητος, τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ κατευνασμοῦ· ὁ Τέταρτος τὴν τῆς φαιδρότητος, τῆς σταθερότητος, τῆς ἀνδρεπείας καὶ τῆς ἡρωϊκότητος· ὁ Πλάγιος τοῦ Πρώτου τὴν τοῦ θρήνου, τοῦ οἰκτιρμοῦ καὶ τῆς χορευτικότητος· ὁ Πλάγιος τοῦ Δευτέρου τὴν τῆς περιπαθείας καὶ τοῦ σόνου· ὁ Βαρὺς τὴν τῆς σοβαρότητος τοῦ ἀνδρισμοῦ καὶ τῆς εὐσημιοσύνης· ὁ Πλάγιος τοῦ Τετάρτου τὴν τῆς θυμῆδος, τῆς τερατολῆς, τῆς διαχυτικότητος καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης. Ἐπειτα διὰ τῶν ὑποδιαίξεων τῶν 8 ἀρχικῶν ἤχων παράγονται ἄλλαι ποικιλίαι μελῶν καὶ ἐντυπώσεων καὶ αἰσθημάτων, ὑπὲρ τὰ 40· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ἤχῳ ἀνάμειξις ἑτέρων ἤχων ἢ τῶν αὐτῶν γενῶν, διατονικοῦ, μετὰ διατονικοῦ ἢ χρωματικοῦ μετὰ χρωματικοῦ, γεννᾷ ποικιλίας, πλήθος ἀμέτρητον, ἐντυπώσεων καὶ αἰσθημάτων, καὶ δὴ τοιούτων, ὅπερ ὑψοῦσιν ἡμᾶς ὑπεράνω ἡμῶν αὐτῶν, τὰ ὅποια μεταρσιοῦσι καὶ μεταφέρουσιν ἡμᾶς εἰς ἄλλας σφαίρας, εἰς σφαίρας οὐρανίους καὶ πνευματικὰς. Οὕτως ὄχι μόνον μονότονος δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ ποικιλωτάτη, ὑπερβαίνουσα παρὰ πολὺ τὴν ὑρωπαϊκὴν Μουσικὴν πτωχοτάτην ὡς πρὸς τοὺς ἤχους, ὧν δύο μόνον ἔχει· τὸν μείζονα *imaggiore* καὶ ἐλάσσονα (*minore*)· οὔτινες οὐδαμῶς δύνανται νὰ ἀνταπεκρινθῶσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν διαφορῶν ψυχολογικῶν αἰσθημάτων, τοῦθ' ὅπερ ἐμολογεῖ ὡλως τε καὶ ὁ Ὁλλανδὸς μουσι-

κὸς κ. Arthur Maquair· ὅστις διὰ τῆς πραγματείας αὐτοῦ «περὶ ἐξελίξεως τῶν νεωτέρων δυτικῶν τρόπων» καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἐναρμόνιον γένος πρέπει νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν νεωτέραν μουσικὴν, ὡς στοιχεῖον, πλουσιωτέρας μουσικῆς ἐκφράσεως, μεταξὺ ἄλλων λέγει καὶ τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικὰ περὶ τῆς πενιχρότητος τῆς εὐρωπαϊκῆς πολυφωνίας· «... Ἀλλ' εἴμεθα πλέον μακρὰν τῆς ἀληθοῦς τέχνης καὶ πλησιέστερον εἰς τὰ καφωδεῖα· πάντα δὲ ταῦτα προέρχονται ἐκ τῆς στενότητος τῶν δύο τρόπων· οἱ ὅποιοι οὕτω τὸ ἄπειρον τῶν συναισθημάτων λίαν περιορίζουσιν». (1)

Δεύτερον δύναται τὸ μονότονον νὰ ἐννοηθῇ ὡς ἀντίθετον τοῦ ποικίλου ἐν ταῖς φωναῖς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν· ἥτοι ἡ μὲν ἡμετέρα ἐκτελεῖται διὰ μιᾶς φωνῆς καὶ εἶναι μονόφωνος, ἡ δὲ εὐρωπαϊκὴ διὰ πολλῶν φωνῶν, συμφωνίαν ἀποτελουσῶν, τοῦτέστι δι' ἐνότητος ἐν τῇ ποικιλίᾳ, διὰ τῆς τετραφωνίας τῆς λεγομένης ἀρμονίας. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ εἶνε μονότονος, εἶνε δηλ. μονόφωνος, εἰ καὶ δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐν αὐτῇ· συμφωνία, οὐχὶ δι' ἑτεροφώνων φθόγγων, ἀλλὰ διὰ φωνῶν πολλῶν, τῶν αὐτῶν ὅμως, ὧν ἡ ποικιλία συνίσταται εἰς τὸ ὅτι τινὲς φωναὶ δύνανται νὰ ἔχωσι βάσιν τὸν ὑψηλότερον φθόγγον, τὸν ἀντίστοιχον δηλ. τῆς βάσεως ἐν τῇ ἐπατόνῳ κλίμακι, καθὼς καὶ διὰ τοῦ Ἰσου, τῆς συνηχητικῆς λεγομένης γραμμῆς, ἣν λίαν ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτυχῶς ἐυστηματοποίησε καὶ προσήρμοσε εἰς πλείστα ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ἄσματα ὁ ἡμέτερος λίαν ἀγαπητὸς συνάδελφος καὶ ἄλλοτε καθηγητὴς τῆς Ἐκκλ. Μουσικῆς ἐν τῷ Ὁδελφ. Ἀθηνῶν κ. Ψάχος· δύναται προσέτι καὶ πληθὺς ψαλτῶν συμπαλλόντων νὰ προσενήσῃ εἰδὸς τι ἀρμονίας, ἥτοι ποικιλίας φωνῶν τὴν αὐτὴν μὲν ἔχουσιν βάσιν, διαφερουσῶν δὲ κατὰ τὴν ποιότητα τῆς φωνῆς, δι' ἧς καὶ εὐαρέσκεια δύναται νὰ γεννηθῇ μείζων καὶ ἐντύπωσις ἰσχυροτέρα καὶ αἰσθηματικωτέρα. Ἀς ἐπιμεινόμεν ὀλίγον ἐτι

(*) Arthur Mapuair, tenor solo des Concerts. Callonue «L'Enarmonisme», ἥτοι δοκίμιον ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν νεωτέρων δυτικῶν τρόπων. (Essai sur l'évolution des modes occidentaux moernes) Bru xelles 1910.

εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ἡ φυσικὴ μουσικὴ εἶναι μονόφωνος. Ἦκουσέ τις ποτὲ ἀηδόνας, κοτσύφους, ἀκανθυλλίδας ἢ ἑτερόν τι ὠδικὸν πτηνόν, ἄδοντα τῷ συστήματι τῆς τετραφωνίας ;

(Ἔπεται συνέχεια).

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΙΣ

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ πόσον εὐεργετικῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, πόσον διαπλάττει τὸ ἦθος αὐτοῦ καὶ πόσον ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἡ ὥραία καὶ θεσπεσία τέχνη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἡ Μουσική, ἥτις ὡς ἐκ τούτου ἡ *μουσική* καὶ ἡ *μουσικὴ* ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπεκαλεῖτο. Τούτου δὲ γνωστοῦ ὄντος, ἕκαστος ἀντιλαμβάνεται πόσον σπουδαίως δύναται νὰ συντελέσῃ ἡ μάγος αὕτη τέχνη εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ τὸν ἠθοποιὸν καὶ ἐθνοποιὸν χαρακτήρα τῆς νεολαίας εἰσαγομένη καὶ ἐξασκουμένη προσερπύοντως ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις.

Ἀκριβῶς τὸ ὄψος, τὸ κάλλος, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπὶ τῶν ἠδῶν εὐεργετικωτάτην ἐπίδρασιν τῆς Μουσικῆς ἔχοντες ὑπ' ὄψιν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, ἐνωρίτατα, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀκόμη χρόνων ἐπέβαλον εἰς τὴν νεολαίαν τὴν μετὰ τῶν λοιπῶν μαθημάτων ἐκ παραλλήλου διδασκαλίαν καὶ τῆς θείας ταύτης τέχνης. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους (446 π. Χρ.) τοσαύτην ἀξίαν ἔλαβεν ἡ τέχνη αὕτη, ὥστε ἡ περὶ τὴν Μουσικὴν σπουδὴ ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ. Ὁ αἰοιδὸς τότε μεγάλως ἐξετιμᾶτο καὶ πανταχοῦ ἐγίνετο μίαν εὐπρόσδεκτος. Εἰς οὐδένα ποιητὴν ἐπετρέπετο νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἂν δὲν ἠδύνατο μόνος νὰ κροῇ τὴν λῶραν κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ. Ἡ ἄγνοια τοῦ ἄδειν ἐθεωρεῖτο αἰσχος. Ἐν γένει δὲ ἡ Μουσικὴ ἐν Ἑλλάδι ἐθεωρεῖτο καὶ κατέστη ἐν ἐκ τῶν κυριωτάτων μέσων πρὸς ἐξημέρωσιν τῶν ἠδῶν καὶ πρὸς διέ-

γερσιν εὐγενῶν αἰσθημάτων.

Οὐ μόνον δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ τὰ σήμερον μᾶλλον πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης θεωροῦντα τὴν Μουσικὴν ὡς στοιχεῖον ἀπαραίτητον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ, ἀπὸ πολλοῦ ἠγάπησαν αὐτὴν καὶ ἐκπαιδεύονται ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ θείᾳ ταύτῃ τέχνῃ. Παράδειγμα ἃς λάβωμεν τοὺς Γερμανοὺς. Ἐν τῇ Γερμανίᾳ ἡ σχολικὴ Μουσικὴ ὡς μέσον παιδαγωγικὸν καὶ μορφωτικὸν ἔχει τοσοῦτον ἀναπτυχθῇ εἰς τὸ γερμανικὸν πνεῦμα, ὥστε δὲν ὑπάρχει, λέγουσι, γερμανικὸν σχολεῖον, ἄνευ Μουσικῆς. Ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγείου μέχρι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐδωλίων τοῦ Πανεπιστημίου ὁ Γερμανὸς εἶνε ὑποχρεωμένος ν' ἀναπτύσσῃται διὰ τῶν ἡχῶν τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἐθνικῆς αὐτοῦ Μουσικῆς. Ὡστε ἡ ἀρχαία θεωρία περὶ μουσικῆς τῶν παίδων ἀγωγῆς εὐρύτατα ἐφαρμόζεται παρὰ τοῖς Γερμανοῖς. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ὡς οἱ Γάλλοι, Ἰταλοὶ καὶ ἄλλοι οὐδόλως ὑπολείπονται ὡς πρὸς τοῦτο τῶν Γερμανῶν.

Δυστυχῶς μόνον παρ' ἡμῖν δὲν κατενόηθη φαίνεται, ἡ ἀνάγκη τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίοις καὶ διὰ τοῦτο εἰς οὐδεμιᾶς σχολῆς εἴτε ἀνωτέρας, εἴτε κατωτέρας τὸ πρόγραμμα εἶνε ἀναγεγραμμένη ἡ ἐθνικὴ Μουσικὴ. Ἐξαίρουνται μόνον αἱ ἐν τῷ Κράτει Ἱερατικαὶ σχολαί, ἐν ταῖς ὁποίαις διδάσκεται ὑποχρεωτικῶς ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Ἐὰν δὲ τις τύχῃ νὰ ἴδῃ εἰς πρόγραμμα ἡμετέρας τινὸς σχολῆς νὰ ἀναγράφῃται πρὸς τοῖς ἄλλοις μαθήμασι καὶ ἡ Μουσικὴ, ἡ Μουσικὴ αὕτη δὲν εἶνε ἡ ἡμετέρα ἐθνικὴ ἀλλὰ ἡ Εὐρωπαϊκὴ, ἐνῷ ἠδύνατο νὰ ἦνε ἡ ἡμετέρα ἐθνικὴ ἢ τοιῷλάχιστον ἀμφότεραι, τὴν πρώτην θέσιν κατεχούσης τῆς ἡμετέρας. Συμβαίνει δὲ τοῦτο παρ' ἡμῖν, διότι μόνον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν κατενοήσαμεν, ὅτι ἡ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις εἰσαγωγὴ τῆς *εθνικῆς* Μουσικῆς ἐπιβάλλεται ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγίας καὶ ὅτι ἄνευ τῆς ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ὑποχρεωτικῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῇ ἀληθὲς ἐθνικὸν μουσικὸν αἶσθημα. Ἀλλ' εἶνε καιρὸς νὰ κατανοηθῇ πλέον τοῦτο. Naί, πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν πλέον

καὶ ἡμεῖς ὅτι μόνον ἡ ἐξ ἀπαλῶν δυνάμεων παρεχομένη μουσικὴ διδασκαλία δύναται ν' ἀποφέρῃ τοὺς προσδοκωμένους καρπούς.

Διὰ τοῦτο εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις τοῦ κ. Ε. Βενιζέλου λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τ' ἀνωτέρω, ἐνέκρινε τὴν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν ὁποῦρεωτικὴν διδασκαλίαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

+ ΟΙΚΟΝ. Θ. Ι. ΘΩΓ' ΔΗΣ

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ἩΜῶΝ ΑΣΜΑΤΑ

Ὡς γνωστόν, ἡ ἡμετέρα γλῶσσα ἔχει πλεῖστα ὠραῖα παιδαγωγικὰ ποιήματα, ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἡμῶν ποιηθέντα, λίαν δὲ κατάλληλα διὰ τὰ ἡμέτερα σχολεῖα. Τὰ ποιήματα ταῦτα, ἀντὶ νὰ ψάλλονται ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν περιβεβλημένα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐθνικῆς μουσικῆς, ψάλλονται δυστυχῶς εἰς μουσικὴν ὀθνεῖαν, τὴν Εὐρωπαϊκὴν. Δεδομένου ὅμως ὅτι, ὡς ἔγραψεν ἄλλοτε καὶ τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῶν Πατριαρχείων Κων' πόλεως ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» (ἔτος ΚΒ', ἀρ. 31), σκοπὸς τῆς ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένης μουσικῆς τυγχάνει ἡ «ἐν ψυχῇ αὐτοῦ γίγνησις ἀνατροφῆς καὶ

διαπαιδαγωγήσεως τῆς νεολαίας», ἕκαστος ἀντιλαμβάνεται πόσον ἀντιπαιδαγωγικὸν καὶ ἐπιβλαβὲς εἶνε τοῦτο, διότι, ἀντὶ νὰ ὑπεκκαίωμεν τὸ πρὸς τὴν θεσπεσίαν τέχνην τοῦ Ἀπόλλωνος αἰσθημα τῶν τέκνων ἡμῶν, συνειθίζομεν αὐτὰ ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας πρὸς τὴν ξένην τοιαύτην.

Ὁ ἡμέτερος Διευθυντὴς φρονῶν ὅτι τὰ ἐν ταῖς σχολαῖς ἡμῶν διδασκόμενα παιδαγωγικὰ ἄσματα πρέπει νὰ ἦνε κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ μέλος σύμφωνα πρὸς τὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν φύσιν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν καὶ ὅτι ὡς ἔχομεν ποιῇσιν παιδαγωγικὴν, ἰδιάζουσιν τοῖς σχολείοις, ἀνάγκη νὰ ἔχομεν καὶ μουσικὴν τοιαύτην ὅπως καὶ ἐμπνεύσεως ἡμετέρας, ἐμελοποιήσῃ πρὸ ἐτῶν, ὅτε ἦτο διδασκαλός, ἀρκετὰ σχολικὰ ἄσματα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μελῶν τῶν δημοδῶν ἁσμάτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς ἅπαντας τοὺς ἡχούς καὶ εἰς διαφόρους ἐθνικοὺς ρυθμούς, τὸ μὲν, ἵνα ᾄδωνται ταῦτα ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν αὐτοῦ σχολαῖς, τὸ δέ, ἵνα ἐκδώσῃ αὐτὰ εἰς φυλλάδιον.

Τὰ ἄσματα ταῦτα τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ μὴ ἐκδοθέντα μέχρι τοῦδε ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων, θὰ δημοσιεύσῃ τμηματικῶς ὁ «Μουσικὸς Κόσμος», ἵνα χρησιμεύσωσιν ἐν ταῖς ἡμετέραις σχολαῖς. Ἀρκεται δὲ ἡ δημοσίευσις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους.

“ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΠΕΙΡΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΣ

ΥΠΟ ΟΙΚΟΝ. ΘΕΟΔ. Ι. ΘΩΓ' ΔΟΥ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύει ὁ «Μουσικὸς Κόσμος» τμηματικῶς τὸ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω τίτλων λίαν εὐμέθοδον ἔργον τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ. Τὸ πόνημα τοῦτο περιέχει οὐ μόνον κανόνας, καὶ πολλὰς ἀσκήσεις καὶ διαγράμματα, συντελοῦντα εἰς τὴν εὐχερῆ καὶ ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς ἡμετέρας μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ ὅσα μουσουργήματα ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου καὶ τοῦ Εἱρμολογίου ἢ καὶ ἀλλαχόθεν εἰσὶν ἀπαραίτητα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συμφώνως πρὸς τὸ ἀναλυτικὸν Πρό-

γραμμα τῆς ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως ἄλλοτε λειτουργούσης Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Κων' πόλει Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Ἐπομένως τυγχάνει χρησιμώτατον οὐ μόνον τοῖς διδασκόνσι καὶ διδασκόμενοις τὴν ἡμετέραν μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἱεροψάλταις. Πειπνίσαμεν ὅτι καὶ τὸ μεθοδικώτατον τοῦτο ἔργον τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ θὰ παρακολουθῶσι πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Εἰς τὸν ἡμέτερον Διευθυντήν, ἅ-
μα τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἐκδόσεως ἡμῶν,
ἐστάλησαν ὑπὸ γνωστῶν αὐτοῦ καὶ
μὴ πλεῖσται συγχαρητήριοι ἐπιστολαί,
ἐξ ὧν, ἑλλείψει χώρου, δημοσιεύομεν
κατωτέρῳ τὰς κυριώτερας.

Α' Ὁ Ἄρχων Μ. Πρωτέδικος κ.
Γεώργιος Ι. Παπαδόπουλος ἔστειλε
τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν :

Πρίγκηπος, τῇ 3 Ἰουλίου 1929

Αἰδεσιμώτατε καὶ μουσικώτατε φίλε κ.
Θεόδωρε Θωΐδη,

Ἔλαβον μετὰ χαρᾶς τὴν ἀγγελίαν τοῦ
ἐξαγγελιομένου καὶ ἐκδοθησομένου περιο-
δικοῦ συγγράμματός σας «ΜΟΥΣΙΚΟΣ
ΚΟΣΜΟΣ», ὡς καὶ τὴν σχετικὴν ὥραιαν
ἐγκύκλιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Εὐχόμενος ὑμῖν ἐνίσχυσιν δὰ τὸ μέγα
ἔργον, ὅπερ ἀνελάβατε, ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀ-
δελφικώτατα καὶ διατελῶ μετ' ὑπολήψεως
πρόθυμος

Ὁ Μ. Πρωτέδικος

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Β'. Ὁ πρόην Πρωτοψάλτης καὶ
νῦν βιβλιοφύλαξ τῶν Πατριαρ-
χείων Κων. πόλεως κ. Τραντάφυλλος
Γεωργιάδης συνεχάρη τὸν ἡμέτερον
Διευθυντὴν διὰ τῆς παρὰ πόδας ἐ-
πιστολῆς :

Αἰδεσιμώτατε Οἰκονόμε καὶ λίαν μοι
ἀγαπητὲ φίλε κ. Θεόδ. Θωΐδη,

Αἱ ἀγγελίαι καὶ τὰ γράμματά σας ἐλή-
φθησαν ἐκφράζω δ' ὑμῖν ἐγκάρδια συγ-
χαρητήρια διὰ τοὺς πρὸς καλλιέργειαν
τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀγῶνας καὶ

μόχθους σας, οἱ ὅποιοι, κατ' ἐμὲ κριτὴν.
εἰσὶν ἀνεκτίμητοι καὶ διὰ τοὺς ὁποίους
μόνη ἡ ἱστορία εἶναι ἱκανὴ νὰ σᾶς ἱκανο-
ποιήσῃ ἡμέραν τινά.

Διατελῶ μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

ὅλος ἡμέτερος

ΤΡ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Γ'. Ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ πρὸς διά-
δοσιν τῇ Ἐθνικῇ ἡμῶν Μουσικῇ
ἐν Ἀθήναις Συλλόγου κ. Σίμων Ι.
Καραῆς, ἔστειλε τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν :

Αἰδεσιμώτατε καὶ μουσικώτατε Διευ-
θυντὰ τοῦ «Μουσικοῦ Κόσμου» κ. Θεόδ.
Θωΐδη,

Ὁ «ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» ἔρχεται
εἰς φῶς εἰς μίαν σημαντικὴν καμπὴν τῆς
σταδιοδρομίας τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Μου-
σικῆς, εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐπιστημονικὴν
καλλιέργειαν, ἀνάπτυξιν καὶ διάδο-
σιν θέλει συμβάλει σπουδαίως διὰ τῶν ἐν
αὐτῇ δημοσιευθησομένων ἐπιστημονικῶν
μελετῶν, τόσον ἡμῶν, ὅσον καὶ τῶν ἀξιο-
τίμων κ.κ. συνεργατῶν ὑμῶν.

Ἐπιθυμῶν δὲ ἵνα καὶ ἐγὼ συμβάλω,
κατὰ δύναμιν, εἰς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν τοῦ
ὑμετέρου περιοδικοῦ, πέμπω ὑμῖν συνημ-
μένως τῇ παρουσίᾳ μου τρία δημόδη ἄ-
σματα καὶ ἐν μοιρολόγι, γραφέντα ὑπ' ἐ-
μοῦ κατ' ἀπαγγελίαν τῶν γονέων μου
μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ἵνα χρησιμεύ-
σωσιν οὗτοι διὰ τὴν λαογραφίαν ἡμῶν.

Ἐπὶ τούτοις συγχαίρων τὴν ὑμετέραν
αἰδεσιμολογιότητα διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐ-
θνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἀγῶνα, εἰς ὃν ἀ-
πεκδύεσθαι Αὕτη καὶ εὐχόμενος εἰς τὸν
«Μουσικὸν Κόσμον» καλὴν σταδιοδρομίαν,
διατελῶ μετὰ τιμῆς ἐξαιρέτων

ΣΙΜΩΝ ΚΑΡΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΙΔΡΥΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑ-
ΔΟΣΙΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΗΜΩΝ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ
ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπαινετῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐκ τῶν ἀρίστων μουσικῶν τῆς πόλεως ἡμῶν κ. Σίμ. Ι. Καρᾶ, ιδρύθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους παρὰ διαφόρων ἐπιλέκτων μελῶν τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ μουσικῶν Σύλλογος ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπωνυμίαν, οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ διὰ διδασκαλίας, συναυλιῶν, διαλέξεων, ἑορτῶν καὶ ἐμφανίσεων διαδόσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ δημώδους.

Ὁ Σύλλογος διατρεῖ καὶ Μουσικὴν Σχολὴν τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς, ἐν τῇ πλατεῖᾳ Γιγάντων (ἐν τῇ 12ῃ παρόδῳ) λειτουργοῦσαν κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας καὶ δεχομένην μαθητὰς ἀντὶ εὐτελεστάτης συνδρομῆς.

Ἐν τῇ Μουσικῇ ταύτῃ Σχολῇ, ἐν ἣ διδύσκει ἄριστον προσωπικόν, ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ρέκτου διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Σίμ. Καρᾶ καὶ τεσσάρων μελῶν τῆς Χορωδίας τοῦ Συλλόγου, ἐπιτυγχάνεται τελεία καὶ ἐπιστημονικὴ καὶ μεθοδικὴ κατάρτισις παντός ἐπιθυμοῦντος τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλλ. Μουσικῆς.

Αἱ ἐγγραφαὶ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1929—1930 ἤρχισαν.

Ὁ Σύλλογος ἔχει καὶ χορωδίαν, δις τῆς ἑβδομάδος ἀσκουμένην ἐπὶ μαθημάτων ἐν συναυλίαις ἐκτελεσθησομένων.

Ὁ Σύλλογος δέχεται ἐγγραφὰς νέων μελῶν, ὡς καὶ ἐγγραφὰς εἰς τὴν χορωδίαν αὐτοῦ τῶν ἐχόντων καταλλήλους μουσικὰς γνώσεις. Θέλων δὲ νὰ ἀποκτήσῃ βοηθηδὸν καὶ ἰδίαν ὀρχήστραν, δέχεται εἰς ἐγγραφὴν ὡς μέλη τῆς ὀρχήστρας τοὺς γνωρίζοντας ὀργανικὴν μουσικὴν.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἀπευθυντέον: «Σύλλογον πρὸς διὰδοσιν τῆς Ἑθνικῆς Μουσικῆς, Πλατεῖαν Γιγάντων, πάροδον ἀρ. 12.

Τῇ 13ῃ παρελθόντος Ἰουνίου ἐγένοντο αἱ ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις τῆς ἐν τῷ Ὁδείῳ Ἀθηνῶν λειτουργούσης Βυζαντινῆς μουσικῆς Σχολῆς.

Ὁ ἡμέτερος Διευθυντὴς ἐκλεγείς μέλος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, παρέστη κατὰ ταύτας καὶ ἐξήτασε μαθητὰς τινὰς ὅλων τῶν τάξεων τῆς σχολῆς ταύτης, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδίδαξαν κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος 1928—29 οἱ κ. κ. Ν. Παπᾶς καὶ Ι. Μαργαζιώτης, εὐόρκως ἐκκληρώσαντες τὸ καθήκον αὐτῶν.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ κ. Κ. ΜΑΛΤΕΖΟΥ

ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν περὶ διαστημάτων
Ἐγένετο τῇ 14ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ἐπιστημονικὴ διάλεξις ὑπὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Κ. Μάλτεζου περὶ διαστημάτων τοῦ διατονικοῦ γένους τῆς ἡμετέρας μουσικῆς.

Τὴν διάλεξιν ταύτην τοῦ κ. Κ. Μάλτεζου θέλομεν δημοσιεύσῃ εἰς τὸ δεύτερον τεῦχος ἡμῶν.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΙΕΡΟΥΨΑΛΤΩΝ

Ἀγανακτήσαντες οἱ ἱεροψάλται Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἐν οἷς καὶ μουσικοὶ τινες, ἐξ ἀφορμῆς βιβλίου ὑπὸ τοῦ ἐν Τριπόλει ἱεροψάλτου κ. Δ. Ι. Παναγιωτοπούλου ἐκδοθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον «Μουσικὴ τῆς θρησκείας» καὶ κυκλοφοροῦντος κατ' αὐτάς, δι' οὗ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ κατηγορεῖ καὶ ὑβρίζει τὴν ἡμετέραν μουσικὴν ἀποκαλῶν αὐτὴν μουσικὴν 130 ἐτῶν καὶ δι' οὗ παρουσιάζει νέον γραφικὸν σύστημα τῆς μουσικῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέν, διὰ τοῦ ὁποίου, ὡς διατείνεται, ἡ μουσικὴ διδάσκεται ἀνευ διδασκαλοῦ ἐν-

τὸς ἐβδομάδος, ἂν οὐχὶ ἐντὸς ὡρῶν τι-
ναν, συνῆλθον τῇ 6 τοῦ παρόντος μηνὸς
ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθη-
νῶν πρὸς σύσκεψιν καὶ λήψιν ἀποφάσεων
ἐπὶ τοῦ διαληφθέντος βιβλίου. Ἀπεφασί-
σθη δὲ ὑπ' αὐτῶν, ὅπως υποβληθῇ εἰς τὴν
Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τῆς Α. Θ. Μακαριό-
τητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ὑπὸ
Ἐπιτροπῆς πρὸς τοῦτο συστάσης καὶ ἀ-
ποτελουμένης ὑπὸ τῶν κ.κ. Ν. Κανακάκη,
Γ. Γαρουφάλη, Α. Ντάκουλα καὶ Α.
Στελλακάτου ὑπόμνημα δι' οὗ νὰ ζητη-
ται ἡ ἀποκήρυξις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βι-
βλίου.

Τὸ ὑπόμνημα ὑπεβλήθη εἰς τὴν Α. Θ.
Μακαριότητα τῇ 8ῃ ἐνεστῶτος μηνὸς ὑπὸ
τῆς Ἐπιτροπῆς, γενομένης δεκατῆς προ-
σηνέστατα ὑπὸ τῆς Α. Θ. Μακαριότητος.
Ἦτις ἐπαινέσασα τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίου
ἡμῶν Μουσικῆς ζῆλον τῶν υπογραφάντων
τὸ ὑπόμνημα, ἀπηύθυνεν εἰς αὐτὴν καὶ
δι' αὐτῆς εἰς πάντας τοὺς ἱεροψάλτας πα-
τριαρχικῆς νουθεσίας καὶ προτροπᾶς, σχέ-
σιν ἐχούσας πρὸς τὰ καθήκοντα αὐτῶν
καὶ συνέστησεν, ὅπως ἐνδελεχῶς ἐργα-
σθῶσι πρὸς διάσωσιν τῆς καθ' ἡμᾶς μου-
σικῆς, ὀργανοῦμενοι καταλλήλως διὰ κα-
ταλλήλου προπονήσεως καὶ ἐμφανίσωσιν
εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὸ κάλλος αὐτῆς.
Ἐπίσης συνέστησεν ὅπως οἱ ἱεροψάλται
ψάλλωσι πάντοτε ἀπὸ δ ἤ ρ θ ἔ ρ α ς
(βιβλίου) οὕτως ὥστε νὰ ἐξοικειωθῇ τὰ

εὐσεβῆς ἐκκλησίασμα πρὸς τὰς ἀρχαίας
καὶ καθιερωμένας ἐκκλησιαστικὰς μελω-
δίας.

Τὸ εἰς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα ὑπο-
βληθὲν ὑπόμνημα, ὡς καὶ πᾶσαν ἐπ' αὐ-
τοῦ ἀπόφασιν τῆς Ι. Συνόδου θέλομεν δη-
μοσιεύσῃ εἰς τὸ δεύτερον τεῦχος ἡμῶν.

ΙΑΡΥΣΙΣ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω συγκέντρωσιν τῶν
ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικῶν ἀπεφασίσθη ὡ-
σαύτως ὑπ' αὐτῶν ἡ ἵδρυσις Μουσικοῦ
Συλλόγου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἰωάννης ὁ
Δαμασκηνός». Ἐξελέγη δὲ καὶ ἡ πρὸς
σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Μουσικοῦ
Συλλόγου τούτου Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη
ἐκ τῶν κ. κ. Ἐμμ. Φαρλέκα, Ν. Κανακάκη,
Κ. Κουτσούκου, Ἀ. Τσίτσου, Α. Ντάκουλα,
Γ. Γαρουφάλη, Α. Στελλακάτου, Ν. Πα-
πᾶ, Ν. Μαυροματίη, Γρ. Βαληνδρεᾶ, Μ.
Παπαδάκη καὶ Π. Δουκάκη.

Ἡ ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ καταστατι-
κοῦ ἐπιτροπὴ συνεδριάσασα ἐν τῷ μεγάρῳ
τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῇ 8ῃ τρέχοντος μη-
νός, ἐπελήφθη τοῦ ἔργου αὐτῆς, ὅπερ καὶ
ἐπερατώθη ἤδη.

Ὁ Σύλλογος τίθεται ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον
προεδρείαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπι-
σκόπου Ἀθηνῶν.

Δ Η Λ Ω Σ Ι Σ

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν συνδρομητῶν
ἡμῶν ὅτι ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος τεύχους
καθυστέρησεν ὀλίγον λόγῳ ἀσθενείας τοῦ
μουσικοῦ στοιχειοθέτου ἡμῶν καὶ ὅτι ἐφε-

ξῆς ἅπαντα τὰ τεύχη θὰ ἐκδίδονται ἀνελ-
λιπῶς καθ' ἕκαστον μῆνα.

Ἡ Διεύθυνσις

Β'. ΜΕΡΟΣ ΑΣΜΑΤΙΚΟΝ

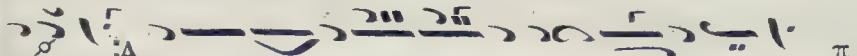
Δοξαστικὸν τῶν Αἰνῶν τοῦ Γενεσίου τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῇ 8 Σεπτεμβρίου,
μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Θεοδώρου Θωΐδου.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος λ̣ Π̣α. χ̣

 Νε ε δο ο ο ξα Πα α τρι ι ι ι ι και αι αι Υι υι ω

 και α γι ι ι ω Πνε ε ευ μα α α α τι

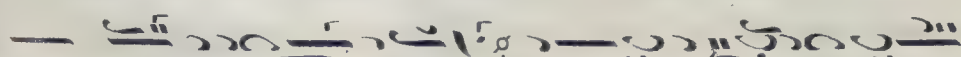

 Και νυ υ νυ και α α ει και αι ει εις τους αι αι ω ω

 ω νας των αι ω ω ω νω ων α α α μην

 Α αυ τη η η με ρα α α Κυ υ ρι ι ι ου

 α γαλ λι α α α σθε ε λα α α οι ι δούγαρ του

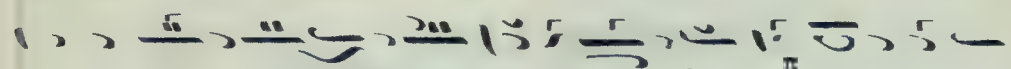

 φω το ο ος ο νυ υ μ φων και η βι βλος του λο ο γου ου

 ου τη ης ζω ω ω ης εκ γαστρος προ ο ε λη η

 λυ υ α υ θε και η κα τα Α να α το ο λας

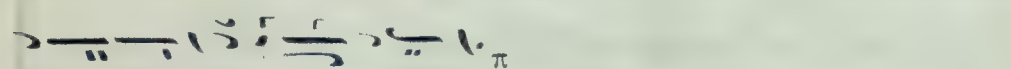

 πυ υ υ υ λη α πο κυ υ υ η η θει ει σα προς

 με νει ει την ει ει ει ει σο ο ο ο δον ^Δ του Ι

 ε ε ρε ε ως του ου με γα α α α λου ^π μο ο ο νη

 και μο ο ο νον ει σα γου ου σα Χρι ι στο ο ο ον

 εις την οι οι οι κου με νην ^Δ προς σω τη ρι ι ι αν των ων ψυ

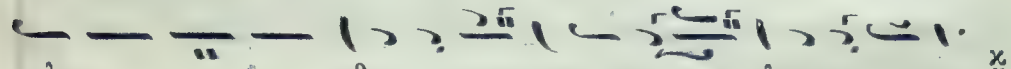

 χω ω ων η η η η μων ^π

Τὸ αὐτὸ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ἰδίου.

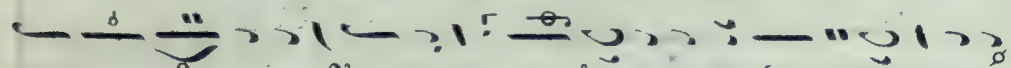
Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος ^π _Α Πα. ^π _χ

 Ἀ α α α αυ τη η η η με ε ε ρα ^Δ

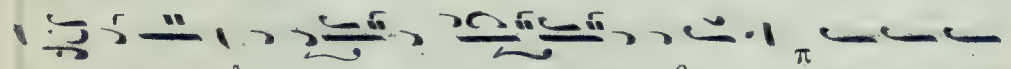

 Κυ υ ρι ι ι ι ι ι ι ι ου ου ^Δ α γαλ

 λι α α α σθε ε ε ε ε ε λα α οι ^π

 ι δου γαρ του φω το ο ος ο νυ υμ φω ω ω α ω ω ω ν ^Δ

 και η βι ι ι βλο ος του λο γου ου της ζω ω η η η

 ης ^π εκ γα στρο ο ο ος προ ο ε ε λη η

 η η η λυ υ υ υ νυ υ υ υ θε ^π και η κα

τα Α να α το ο λας πυ υ υ υ λη α πο
 κυ υ υ η θει ει ει ει ει ει ει ει ει σα προσ με
 νει ει ει ει την ει ει ει ει σο ο ο ο την ει ει ει
 σο δο ο ο ο ο ο ο ον του Ι ε ε ρε ε ε ε
 ε ε ως του ου ου ου με ε ε ε ε γα α α α
 α α α α α λου μο ο ο νη και μο ο ο
 νον ει σα γου σα Χρι ι στο ο ο ο ο ο
 ο ον εις την οι οι οικου με ε ε νη η η η η
 η ην προς σω τη η ρι ι ι ι ι ι ι αν
 τω ω ω ω ω ων ψυ υ χω ω ω ω ων η η η
 η η η η η μω ω ω ων

Δοξαστικόν τῶν Αἰνῶν τῆς Σταυροπροσκυνήσεως τοῦ αὐτοῦ.

Δόξα, καὶ νῦν. Ἦχος Α. Πά χ

Σημε ε ρονπρο ερ χε ε ται ο Σταυ ρος του ου ου Κν ν

ρι ι ου και πι ιστοι οι οι οι εισ δε εχουνται

αι αυ τον εκ πο ο ο ο θου και λαμ βα νου

σιν ι ι α α μα α α τα ψυ χης τε ε και

σω ω ω μα α α α τος και αι πα α σης μα λα κι ι

ι ι ας αυ το ον α σ πα σω ω ω ω με ε ε ε

θα τη χα ρα α α και αι αι αι τω ω ω φο

ο ο ο βω ω φο ο ο βω δι α α τη ην α μαρ

τι ι ι ι α αν ως α να α α ξι οι ο ο

ον τες χα ρα α α α α α α α α α δε

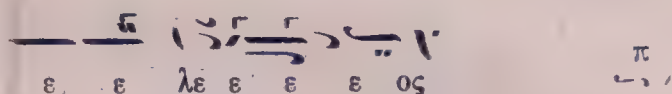
δι α α τη ην σω τη η ρι ι ι ι ι α αν

ην πα α ρε ε ε χει ει τω κο ο ο ο σμω q ο εν

αυ τω ω ω ω ω προ οσπα α γεις Χρι στο ο

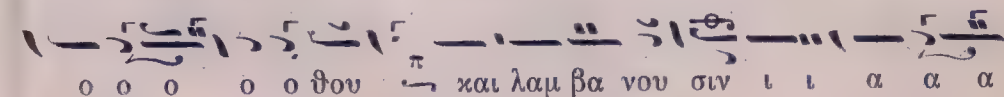
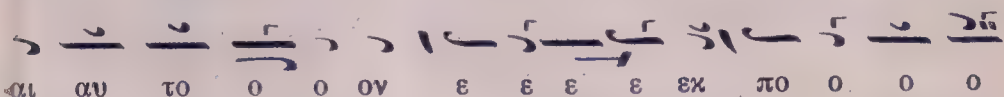
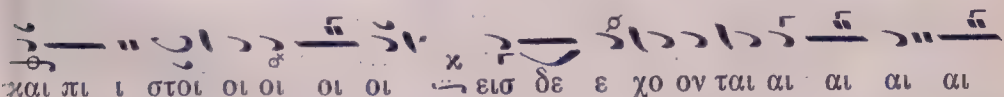
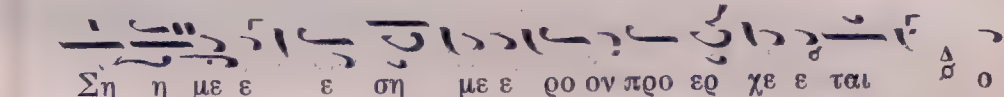
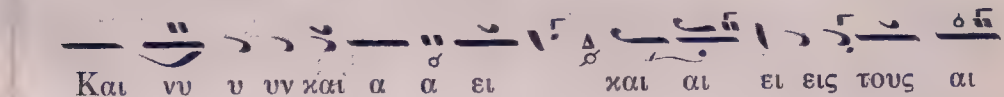
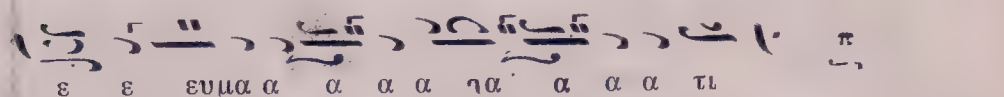
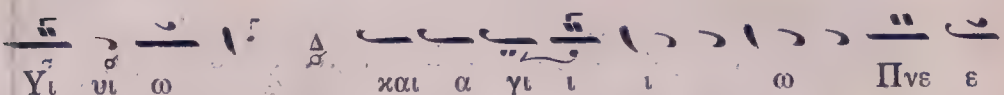
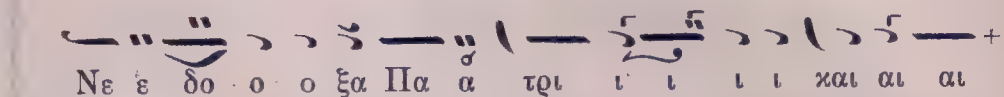
ο ος ο Κυ υ υ υ υ ρι ι ο ο ο ο ο ο ο

ο ο ο ο ο ος ο ε ε ε χων το με ε γα ε

Τὸ αὐτὸ ἀργότερον ὑπὸ τοῦ ιδίου.

Ἦχος λ̣ Πά χ

α α α μα α α γα α α α τα ψυ χης τε ε ε και

σω ω ω ω ω ω μα α α και σω ω ω μα το ο ο

ο ο ο ος και πα α σηησμα α λα α κι ι ι ι ι ι

ι ι ας αυ το ο ον α σπα σω ω ω ω με ε ε ε

θα τη χα ρα α α και αι αι τω φο ο ο ο βω

ω φο ο ο βω δι α α τη ην α μαρ τι ι ι ι

α αν β ως α να α α ξι ι οι οι ο ο ο ο ο ο ο

ο ον τες χα ρα α α α α α α α α δε

δι α α τη ην σω τη η ρι ι ι ι ι α

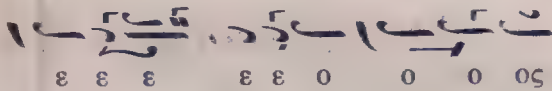
αν ην πα ρε ε ε χει ει τω ω κο ο ο ο ο ο ο

ο ο σμω ο εν αυ τω ω ω ω ω προ οσ πα

α γεις Χρι στο ο ο ος ο Κυ υ υ υ υ υ υ υ

ρι ι ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ος

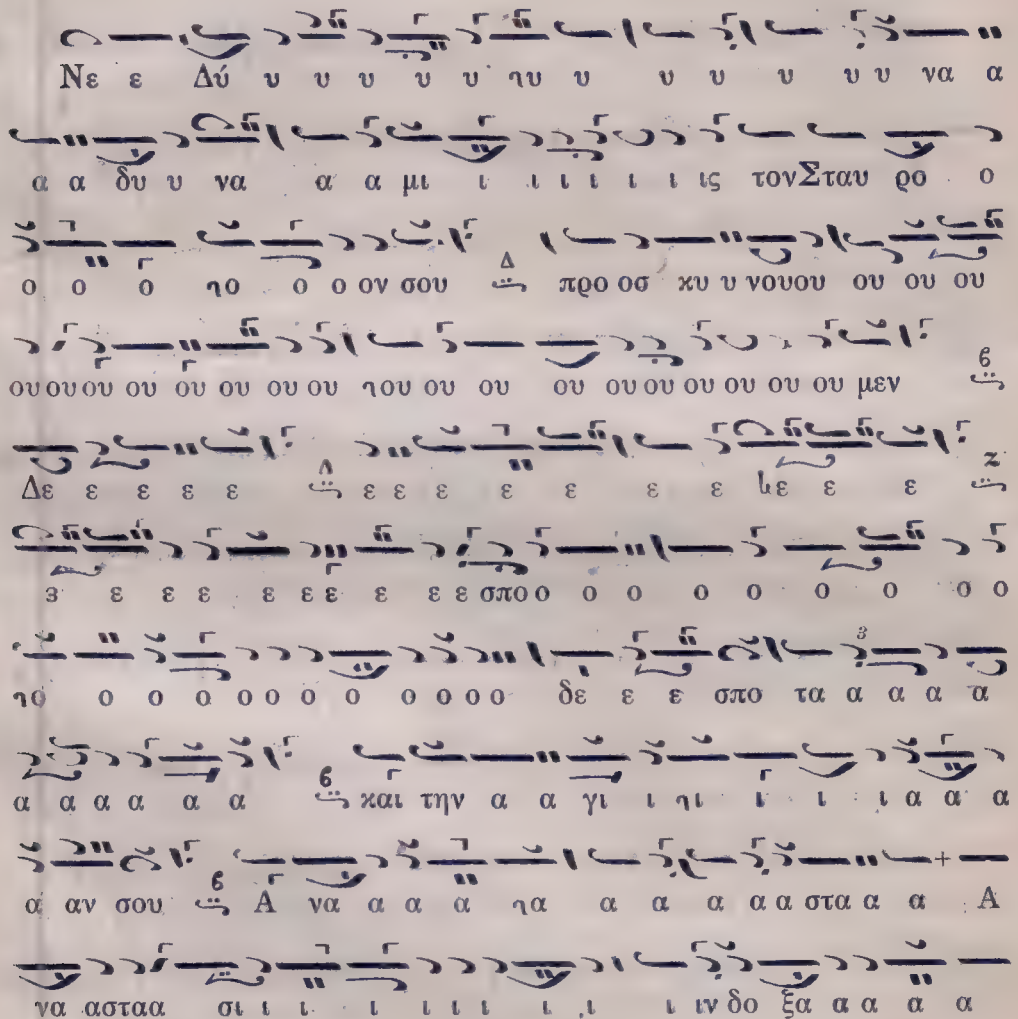
ο ε ε ε χω ων το με ε γα ε ε ε λε ε ε

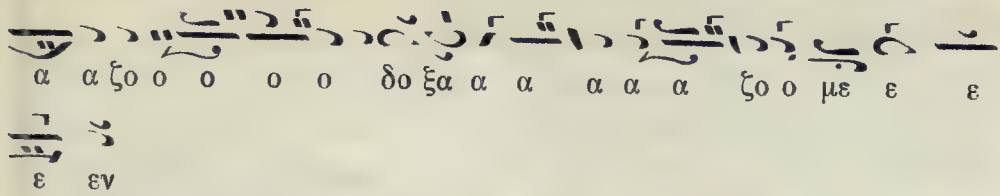

5

Δύναμις τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ Γεωργίου Παιδестηνοῦ

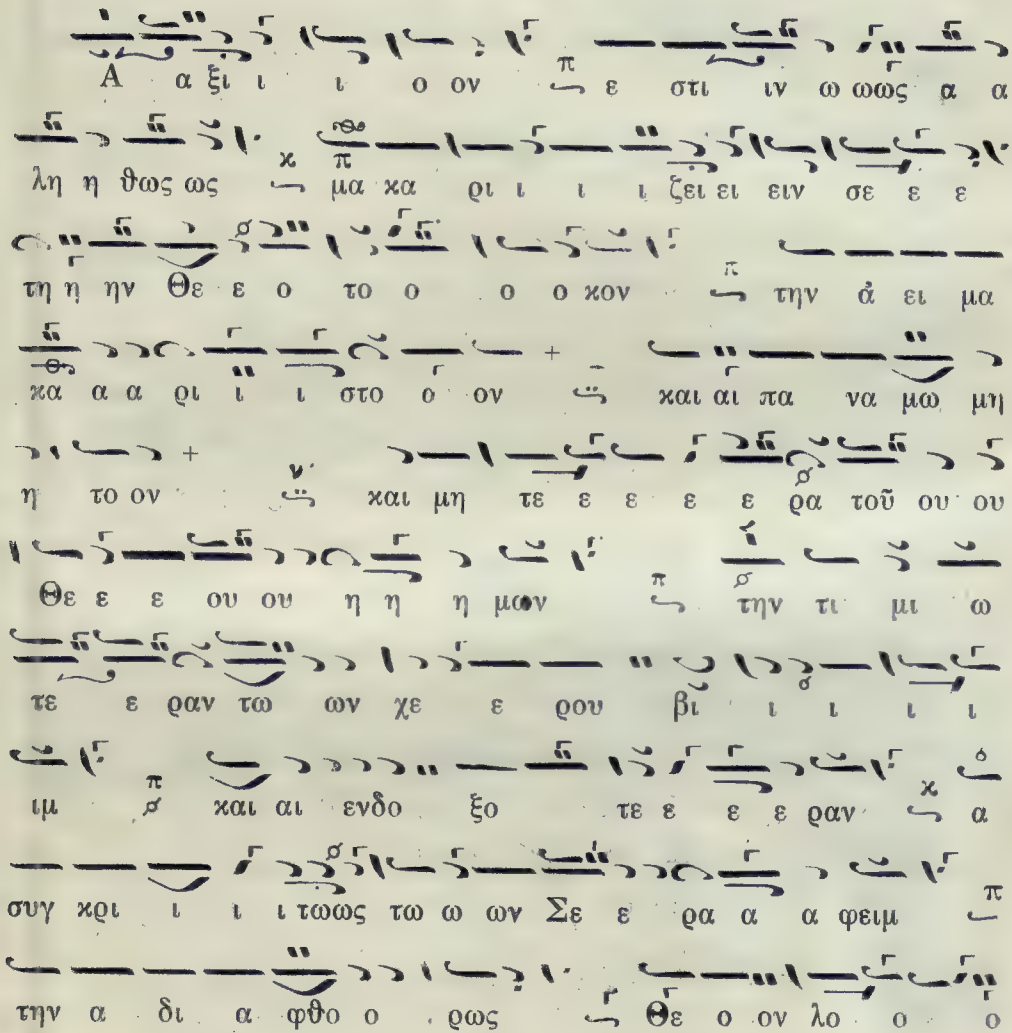
Ἡχος Δι χ

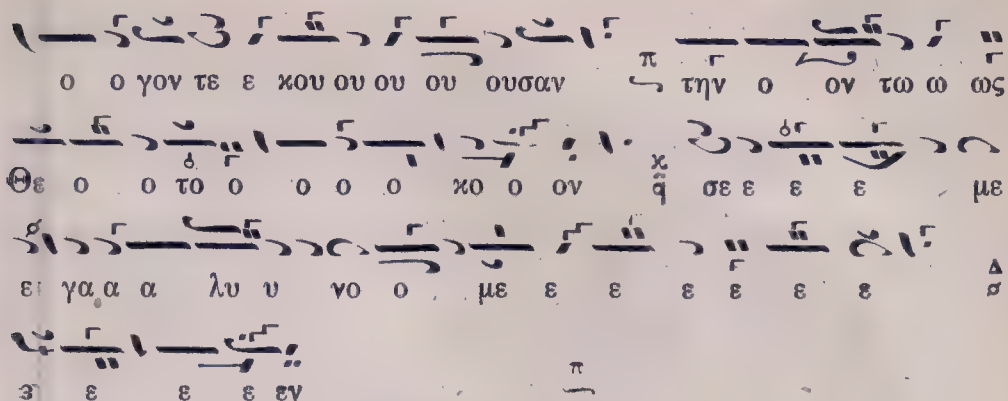

Ἄξιον ἐστὶν Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ.

Ἦχος λ' Παλιν

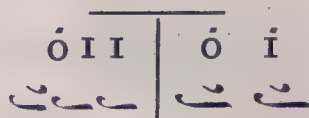
ΑΙΣΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ

μελοποιηθέντα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μελῶν τῶν δημοδῶν ᾠσμάτων
τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

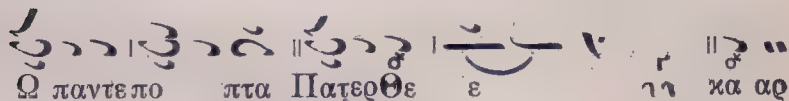
1. Προσευχὴ εἰς τὸν Θεόν.

Μουσική Οικονόμου Θεοδώρου Θωΐδου.

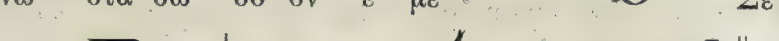
Ρυθμός όκτάσημος συγκείμενος έκ δακτύλου και σπονδείου

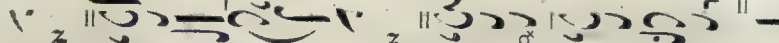

ἤχος ☿ Ζω. Χρόνος μέτριος ἀργός.

 δι ο γνω στα σω σο ον ε με Σε α γα

 πω θερμωσθερμωσ Σεθατι μω πα αν το τει

 νω ως ω φω τι ξε με πα α ρα κα λω

 προ ος τα τευ ε ε με Σε α γα α πω

I

Ὁ παντεπόπτα Πάτερ Θεέ,
καρδιογνώστα, σῶσον ἐμέ,
Σὲ ἀγαπῶ θερμῶς, θερμῶς
Σὲ θὰ τιμῶ παντοτεινῶς·
Ὁ! φώτιζε με, παρακαλῶ,
προστάτευέ με Σὲ ἀγαπῶ.

II

Σὺ μὲ χαρίζεις δῶρα πολλά,
Σὺ μὲ φωτίζεις εἰς τὰ καλὰ·
Σ' εὐχαριστῶ, Σὲ ἀγαπῶ,
Σ' εὐγνωμονῶ καὶ Σὲ τιμῶ,
Μὴ μὲ ἀφήσης, Πλάστα ποτέ,
μὴ μὲ λυπήσης, Πάτερ Θεέ.

2. Ἡ Αὐγή. (*)

Ποίησις Ἀγγέλου Βλάχου. — Μουσικὴ Οἰκονόμου Θεοδ. Ι. Θωΐδου

Ρυθμός εξάσημος, Διτροχάιος δακτυλικός

Ó	O	í	I
			

Ἦχος λ π — Πα. Χρόνος μέτριος γοργός.

Ω ραι α α να τελ λει και πα λιν η αυ

(*) Τὸ ἄσμα τοῦτο ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον τῷ 1913 ἐν τῷ 14ῳ τεύχει τῆς «Μουσικῆς» τοῦ Γ. Παγγιῶν.

|| γη η π και φωαςγλυ κυμασσελ λει και μει δι
 | α α η γη Δ σι γα σι γα ρο δι ζουν αι
 || α κραι των βου νων και ε ευ θυ μα ορ
 || θρι ζουνουν τα σμη νη τωνπτη νων π

Ὠραία ἀνατέλλει
 καὶ πάλιν ἡ αὐγὴ
 καὶ φῶς γλυκὺ μᾶς στέλλει
 καὶ μειδιᾷ ἡ γῆ.
 Σιγά, σιγά ῥοδιίζουν
 αἱ ἄκραι τῶν βουνῶν
 καὶ εὐθυμα ὀρθρίζουν
 τὰ σμήνη τῶν πτηνῶν.

Ἀκούετε πῶς ψάλλει
 παιδρά των ἡ φωνὴ
 τῆς φύσεως τὰ κάλλη
 καὶ τὸν Θεὸν ὕμνεϊ.
 Ἐκεῖνος τὰ κοιμίζει
 ὥς τρυφερὰ τροφός,
 Ἐκεῖνος τ' ἀφνιπνίζει
 μὲ δρόσον καὶ μέφῳς.

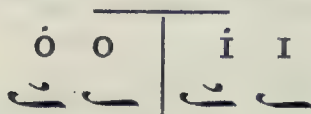
ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

πρὸς τὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. κ. Χρυσόστομον.

Μουσικὴ Οἰκονόμου Θεοδ. Ι. Θωΐδου

Ρυθμὸς ἐξάσημος. Διτροχάιος δακτυλικὸς

(— — —)

Ἦχος λ ᾠ ἑναρμόνιος δ Χρόνος μέτριος γοργός.

Πο λυ χρο νι ονποι η η η σαι δ Κυ ρι
 ρι ος ο Θε ος χ τον Μα κα ρι ω ω τα τον χ
 και Θει ο τα τον η μων δ Πα τε ρα και αι Δε
 σπο ο ο την π τον Αρ χι ε πι σκοπον
 Α θη νων χ και πα α α ση ης Ελ λα α α δος χ
 Κε ρι ον Κυ ρι ον Χρυ σο ο στο μον π
 Κυ υ ρι ε φυ υ λατ τε αυ τον γ εις πολ λα α α
 ε ε τη χ εις πολ λα α α ε ε ε τη π

εις πολ λα α α α α α α α α
 ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε τη
 Α μην π γ

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ

ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Οἰκονόμου ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ι. ΘΩΪΔΟΥ

*Ἑκκλησις πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ μουσικοὺς
πρὸς συλλογὴν δημωδῶν ᾠσμάτων.*

ὦ μουσικοί, μαζεύετε τραγούδια τοῦ λαοῦ μας,
γεννήματα τοῦ Ἑθνικοῦ πολυφαντάστου νοῦ μας
καὶ ἀντιγράφετε πιστῶς τὸν ἐθνικὸν ῥυθμὸν των,
τὸν τρίσγλυκύν των, τὸν ἀγνὸν Ἑλληνικὸν σκοπὸν των.

Πρέπει τὰ λουλούδια αὐτὰ παντοτείνῳς νὰ μένουν
πρέπει νὰ μὴ ξεχάνωνται, μαραίνωνται, πεθαίνουν.
Οἱ πρόγονοί μας, μέσ' ὅς αὐτὰ ἔκρυσαν τὴν λαλιάν των,
ἔκρυσαν τὰ ἰδανικά, τὰ πάθη, τὴν καρδιάν των.

Τὴν Ρούμελη κι' Ἀνατολή, ὦ μουσικοί, γυρνᾶτε
καὶ ὅλ' ἐν γένει τὰ νησιά, καιρὸ μὴ δαπανᾶτε,
καὶ ἀντιγράφετε πιστῶς διὰ νὰ διαδώσητε
τ' ἀμίμητα τραγούδια μας κι' ἀπ' τὴν φθορὰν τὰ σώσητε.

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

(ΑΝΕΚΔΟΤΑ)

ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ κ. ΣΙΜ. Ι. ΚΑΡΑ

1. Μοιρολόγι.

κατ' ἀπαγγελίαν τῆς μητρὸς μου Σπυριδούλας Ι. Καρᾶ
ἐκ Στροβιτίου τῆς Ὀλυμπίας.

Ἦχος Πα ρ ρυθμὸς 4σημος

Μα ρι τσα α ν'ε ε τρα α α γου ου ου δα
γε π σε πε τρι ι νο ο ο γιο ο φυ ρι π
α α χι παι αι δα κι μου ου ου ου και λει

Μαρίτσα(*) ν'ετραγούδαγε
καὶ λέει τραγοῦδι θλιβερό
κι' ὃχ τὸν ἦχὸ τοῦ τραγουδιοῦ
καὶ τὸ γιοφύρι ἐρράγισε
καὶ τὸ στοιχειὸ τοῦ ποταμοῦ
— Πᾶψε Μαρίτσα τὸν ἦχὸ
— τὸ πῶς νὰ πᾶψω τὸν ἦχὸ
πῶχ' νὰ νηὸ κι' εἰν' ἄρρωστος
γυρεῦει ἀπὸ λαγὸ τυρὶ
κ' ἐπῆρα δίπλα τὰ βουνὰ
γιὰ ναῦρ' ἀπὸ λαγὸ τυρὶ
κι' ὁσὸ νὰ πάω κι' ὁσὸ νὰ ρηθῶ

σὲ πέτρινο(**) γιοφύρι
καὶ παραπονεμένο
κι' ὃχ τὸ πολὺ τραγοῦδι
καὶ τὸ ποτάμι ἐστάθη
στέκεται καὶ τῆς λέει
πᾶψε καὶ τὸ τραγοῦδι
τὸ πῶς καὶ τὸ τραγοῦδι
βαρεῖα γιὰ νὰ πεθάνη,
κι' ἀπ' ἄγρια γίδα γάλα
δίπλα τὰ καταρράχια
κι' ἀπ' ἄγρια γίδα γάλα
ὁ νέος ξεψυχάει.

(*) Ἀλαχοῦ «κοράσι». (**) Ἀλαχοῦ «εἰχίνο».

2. Ἡ Βλαχούλα.

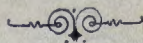
κατ' ἀπαγγελίαν τῆς μητρός μου Σπυριδούλας I. Καρᾶ.

Ἦχος ᾠ Πα ρ χ ῥυθμὸς 4σημος

Βλα χου ου λα ν'ε ρο ο βο ο λα γε νὰ
πο ο ψη λη ρα α χου ου ου λα μζ τη
ρο ο κου βλα χο ο που λα μου με τη ρο ο
κου λα α φουν τω τη

Βλαχούλα ν' ἐρροβόλαγε
ν' ἀπὸ ψηλὴ ῥαχούλα
μὲ τὴ ῥοκούλα φουντωτῇ
τ' ἀδράχτι τῆς γεμᾶτο.
Τσοπάνης τὴν ἀπάντησε
στέκει καὶ τὴ ῥωτάει·
Βλαχούλα ποῦθεν ἔρχεσαι
καὶ ποῦθενε πηγαίνεις

—ἀπὸ τὰ πρόβατ' ἄρχουμαι
στὸ σπίτι μου πηγαίνω.
Βλαχούλα δὲν παντρεύεσαι
τσοπάνι' ἀνδρὰν ἀ πάρης;
Δὲν παίρνω ἄγ' ὁ τὸν τσόπανο
τὸν παληοκουρελιάρη.
θὰ πάρω παπαδόπουλο
νᾶναι γραμματισμένο.

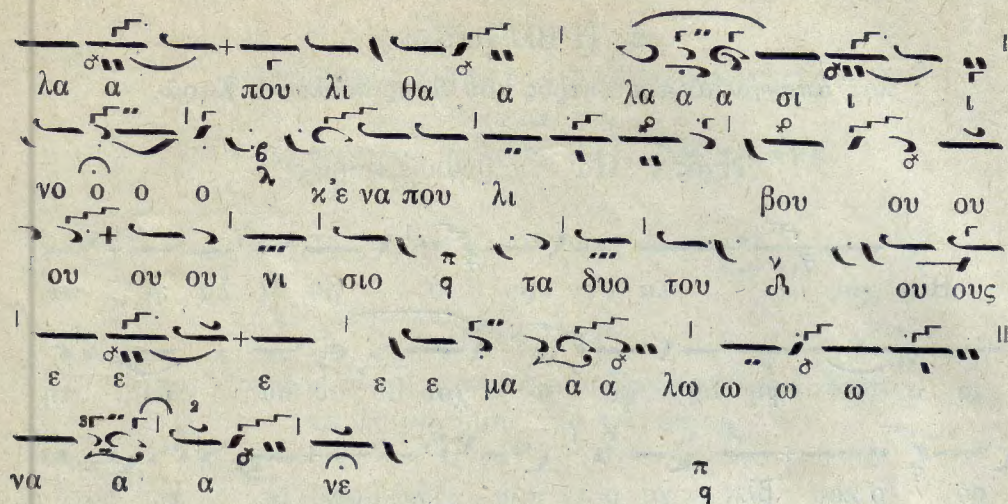
3. Ἐνα πουλὶ θαλασσινό.

κατ' ἀπαγγελίαν τοῦ πατρός μου Ἰωάννου Καρᾶ
ἐκ Στροβιτισίου τῆς Ὀλυμπίας.

Ἦχος ᾠ Πα ρ χ ἑλεύθερον ῥυθμῷ.*

Ε να που λι ι ι ι θα α α

(*) Το ᾠσμα τοῦτο ὡς καὶ πάντα τοῦ εἶδους τούτου τὰ ᾠσματα, ἂν καὶ ἐλεύθερα ῥυθμοῦ διαίρῳ εἰς ῥυθμ. πόδας διὰ τὴν ὅσον ἔνεστιν πιστοτέραν ἐκτέλεσιν.

Ἐνα πουλι θαλασσινὸ
 κι' ἕνα πουλι βουνήσιο,
 τὰ δυὸ τους ἐμαλώνανε
 τὰ δυὸ συχνορωτηῶνται·
 γυρίζει τὸ θαλασσινὸ
 καὶ λέει στὸ βουνήσιο·
 «μὴ μὲ μαλώνεις βρὲ πουλι
 μὴ μὲ πολυχουγιάζεις

[θὰ κάμω ξένους ἰδικοὺς
 καὶ ξένες ἀδερφάδες,]

τι ἐγὼ δὲν πολυκάθουμε
 στὸν ἐδικό σου (ν) τόπο·
 τὸ Μάη καὶ τὸ θεριστὴ
 κιόλον τὸν Ἀλωνάρι
 καὶ τὸν Δεκαπενταύγουστο
 ἱῆς Παναγιάς περνῶντα(ς)
 τότε σ' ἀφίνω «τῶχε γειά»
 καὶ πᾶ' μακρὰ στὰ ξένα·

Δ Η Λ Ω Σ Ε Ι Σ

Οἱ λαμβάνοντες τεύχη τοῦ “ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ,” καὶ
 μὴ ἐπιστρέφοντες αὐτὰ ἐντὸς μηνὸς τὸ βραδύτερον, θεω-
 ροῦνται συνδρομηταὶ αὐτοῦ καὶ παρακαλοῦνται, ὅπως
 ἀποστείλωσιν ἡμῖν τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ παύσῃ
 ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ θ' ἀποστέλ-
 ληται μόνον εἰς τοὺς προπληρώνοντας τὴν συνδρομὴν.

Γίνεται δεκτὴ πρὸς δημοσίευσιν πᾶσα σοβαρὰ περὶ
 μουσικῆς μελέτη.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 10

